

MOST

MOST

MPGAVLAK

Most Autorské práva © 2019

Táto kniha bola vyrobená pomocou pressbooks.eknizky.sk a PDF bolo vytvorené pomocou PrinceXML.

Obsah

I.	3.1	I
2.	3.2	II
3.	3.3	29
4.	3.4	39

I

3.I

312 n.l.
Severná časť provincie Itália

„Blíži sa to, Figaro. Niečo veľkého. Prichádza deň, a je už blízko, ktorý navždy zmení ríšu a osud celého sveta. Dejiny sa pretočia a už nebudú nikdy také, aké boli pred tým. Viem to, cítim to niekde hlboko vo svojich útrobach.“

Kocúr sa na Octavianu len nechápajúco pozrel. „Neboj sa maličký, nejako to zvládneme, nejako sa cez to prebrodíme. Aj keď netuším ako.“

Octavianus sa od kocúra odvrátil a hľadel na rozložené mapy, ktoré boli všade navôkol v jeho nevelkom stane, takže to tam vypadalo ako dakde na tržnici. Tak, Figaro, my sme tu,“ ukázal prstom na mape. „Nasledujúcich niekoľko dní nás čaká pochod sem. A na tomto mieste zvedieme boj o mesto Turín.“

Do stanu vošiel vojak. Posol. „Pán centurion, mám rozkaz od veliteľa Lucia Pankráca, aby ste sa dostavili na poradu,“ oznámil.

„Dobre, o chvíľu som tam.“

Octavianus zroloval mapy pod pazuchu, pohladil svojho fľakatého kamaráta a prikázal mu, aby na neho počkal. Vyšiel von a istým krokom prechádzal okolo vojenských stanov. Bol čerstvý podvečerný vzduch, pomaly sa stmievalo, ale vidieť sa ešte dalo. Vojaci boli všade, akoby iní ľudia ani neexistovali. Sedeli pri ohni a rozprávali sa ako štebotavé ženy pri driapačke husí, niektorí brúsili svoje meče, ďalší len tak polihovali. Napravo od neho hrala skupinka chlapov kocky. „Áno, áno, vyhral som!“

vykrikol jeden z nich, zatiaľ čo sa ďalší piati chytali za hlavu nadávajúc nad svojim neblahým osudom.

Takto sa Octavianus dostal až k stanu najväčšiemu. Bol zdobený farebnými stuhami, ako taký malý cirkus, a vonku strážili dvaja ozbrojenci. Ten po ľavej ruke držal insígnie veliteľa légie.

„Veliteľ Lucius si ma vyžiadal,“ povedal stroho Octavianus. Vojaci prikývli ako jeden muž.

V stane sa už tiesnili velitelia ďalších centurií, aby si vypočuli, čo im ich nadriadený chce povedať.

„Ahoj Octavianus,“ prihovorila sa mu známa tvár, „tak čo, ako funguje tvoja jednotka, ešte stále ste najhorší z celej légie?“

„Moc vtipné, Remus. Možno máme najväčší počet kryš a hadov na stan, ale v boji tých tvojich hladko prekonáme.“

„Za mojich chlapcov by som dal hoc aj svoju plaketu občiana ríše nejakému barbarovi. Je síce pravda, že ľúbia konkubíny viac, než by sa na rímskych vojakov patrilo, ale má to svoju výhodu: v meste budú mať chalaniská dostatok ženstín, takže sa budú biť ako levy, aby sa ho zmocnili, že aj sám cisár Konštantín si nás všimne.“

„Tak to ťažko.“

„To si piš, že hej.“

„Akurát dnes mi prišiel list od manželky. Má sa dobre. Pozdravuje ťa,“ začal znenazdania Octavianus. „Synček už vie celkom pekne čítať a písať, svoj voľný čas momentálne trávi počítaním svojich drevených vojačikov a hraním sa na otca.“

„Hmm... to máš dobré. Moja stará... chce sa dať rozviesť. Že si našla iného, kurva jedna. Ale čo, život je krátky a život vojaka je ešte kratší, no nie? Načo si kaziť náladu?“

„PÓÓÓZOR! Velitelia centurií, prehovára k vám váš nadriadený, Lucius Pankráč, veliteľ IX. légie,“ ozvalo sa spredu. „Ako iste viete, čaká nás náročné ťaženie,“ začal Lucius. „Valerius Maxentius nelegitímne prebral vládu v hlavnom meste ríše a terorizuje jeho obyvateľov. Konštantín, náš dobrý a vznešený vládca západnej časti ríše, vyhlásil tomuto uzurpátorovi vojnu a započal ťaženie na oslobodenie zotročeného Ríma. Cesta tam bude náročná. Čakajú nás veľké bitky o najmenej štyri dôležité uzly: Turín, Miláno, Veronu a samotný Rím. Je pravdou, že nepriateľ pred nami zatiaľ len utekal. Avšak nikdy nepodceňujte svojho protivníka, keď prehráva, no ešte neprehral. Čím hlbšie pôjdeme do

Apeninského polostrova, tým mohutnejšie vojská na nás čakajú. Len v samotnom meste Rím má Maxentius prevahu oproti nám tri ku jednej. V hlavnom stane predpokladajú, že kým sa prebijeme až tam, môžeme byť slabší v pomere jeden náš proti štyrom im. Ale nemajte obáv: bohovia sú v tejto veci na našej strane. Velitelia centurií, každý z vás má pod sebou päťdesiat až sedemdesiat dobre vycvičených a vyzbrojených chlapov, tvrdých zabijakov. Bojujte dobre, aby cisár videl, že som mu postavil schopné vojsko...”

„No jasné, starý sa nezaprie,“ zahundral Remus,

„...a ak ma povýši,“ pokračoval veliteľ légie, „možno si na niekoľkých z vás spomeniem, možno niektorých vytiahnem aj ja hore. Bojujte dobre, aby ste svojim vnukom jedného dňa mohli vyprávať, že ste slúžili pod veľkým a slávnym Luciom Pankrácom!“

„Pajácom,“ ozval sa ktosi z davu, na čo sa začali všetci smiať. Lucius sa zamračil, ale štekáť po centurionoch zdivených rokmi vojen, si nedovolil. Tí si dobrú náladu vziať nenechali.

Na druhý deň skoro ráno začal pochod na prvé z veľkých miest – Turín. Centurion Octavianus Claudius stál v čele svojej jednotky – štvrtej centurie, ktorú tvorilo šesťdesiatpäť mužov. Išiel pred formáciou, ako sa na muža v tak významnom postavení patrí, spolu s nosičom štandardy. Šesť takýchto centurií tvorilo kohortu, ktorej velil hlavný centurion. No a jednu légiu tvorilo desať kohort. Lucius Pankrác stál na čele légie, v ktorej bojovala aj Octavianova jednotka.

„Pane, špehovia hlásia, že nepriateľ ustúpil až na čiaru Ivrea – Locana, tam začal budovať opevnenie,“ prišiel oznámiť zvláštny kuriér, chlapec s malým nosom a krivými zubami, ktorého poslali z veliteľstva légie.

„Výborne, presne to sme potrebovali – aby nám dali pokoj,“ potešil sa Octavianus. Kuriér medzi tým upaloval k ďalšej centurii, ako dáky novopečený atlét.

Po štyri dni pokračoval postup nemenne. Vojaci cestou veselo spievali, občas niekto niečo zašomral, prekračovali riečky, stúpali do kopcov, zostupovali do údolí. Jednotka bola dobre zocelená mnohými predošlými ťaženiami, takže škriepok bolo minimum, aj keď sa nejaké nezhody sem-tam objavili. Horšie však boli občasné zranenia, ako vyvrtnutý členok, či narazená ruka. Octavianus vpredu sa smial na vtipoch svojich mužov, občas nejaký sám pridala, niekedy bolo treba sa zamračiť. Raz dokonca musel použiť svoju palicu na bitie rebelujúcich

vojakov – to keď sa dvaja pustili do bitky a nešlo ich od seba odtrhnúť – ale takýchto incidentov, našťastie, nebývalo veľa.

Nadišiel deň zúčtovania. Dve armády čakali oproti sebe pripravené na boj, ako dajakí gladiátori v rímskom koloseu. Octavianus stál za svojimi mužmi pripravený vydať povel k útoku a koordinovať celú akciu. „Panna Mária bolestná, ktorá si pod krížom stála žalostná, oroduj za nás,“ odriekal centurion modlitbičku. „Presvätá Panna, ktorá si drakovi rozšliapala hlavu, zasväcujem ti seba i všetkých, ktorí tu dnes podo mnou slúžia. Amen.“

Orlím zrakom pozrel na svojich mužov zoradených do boja a ešte sa naposledy nadýchol. „Dobre, chlapi!“ zakričal z plného hrdla, „zvládneme to. Nepriateľ je slabší. Ak si každý splní svoju úlohu ako má, večer si budeme pochutnávať na chutnom víne z Gálie. Ctený veliteľ našej légie, Lucius Pankráč, na nás spoľieha. Ale hlavne náš milovaný cisár a verný syn Ríma, Koštantín, očakáva, že mu pomôžeme oslobodiť hlavné mesto od seabadosadeného tyrana Maxentia. HU!“

„HU!“ ozvala sa mohutná odpoveď z radov vojakov.

Niekde vzadu zazneli trúby, signál pre jazdu, aby sa rozbehla proti nepriateľovým predným líniam a vkliesnila sa do nich. Začalo to. Oblohou sa šíril hrozivý dupot a erdzani stoviek koní, na ktorých sedeli vojaci s dlhými kopijami. Silné zvieratá preleteli po ľavej strane Octavianovej jednotky, ako nezastaviteľný roj meteorov. Vžum, vžum, vžum, bolo jediné, čo bol centurion schopný vnímať. Priamo pred sebou nevidel nič, len more vlastných vojakov. Začul náraz plechu o plech, kone vydávajúce desivé pazvuky, ako sa im nepriateľské hroty zabodávali do ich silných tiel, ako aj náreky ranených. „Prerazili? Neprerazili?“ centurion si nebol istý. Na podobnú neistotu bol ale zvyknutý. Jasavé volanie vojakov z predných kohort napovedalo, že jazda si svoju prácu zrejme splnila dobre. „Teraz je rad na nás,“ zakričal. V diaľke sa ozvali trúby ohlasujúce nástup pechoty. „Ideme na to chlapi, držte sa,“ zvolal, a slabšie, „nech vás Boh žehná.“

Strašný vražedný stroj sa rozbehol. Muži bežiaci dopredu s pancierom v jednej ruke, oštepom v druhej a mečom za opaskom sa hnali vpred zelenými pastvinami, ako svorka levov. Octavianus pozeral na oblohu pred seba. Predné rady Konštantínových vojakov už hádzali oštepy na nepriateľské voje. Pohľad to bol dychberúci: tisíce, desaťtisíce drevených tyčí pred ním doslova zakrývali modrosť oblohy a pôsobili ako temná mrákava, ktorá sa blíži odkiaľsi z útrov pekelných. Leteli hore a potom sa

ako masívna dunivá vlna preklopili a padali dole odrážajúc pritom paprsky schovaného slnka. Takýchto vln bolo niekoľko za sebou a každá narážala do radov na druhej strane vražednou silou. Útok bol tak mohutný, že sa zdalo, že nepriateľ nebol schopný ani zareagovať. Vojaci začali rozradostene kričať vediac, že ich túžba po krvi bude čoskoro naplnená. Išlo o neklamný znak toho, že prední prešli na boj muža proti mužovi.

Octavianovi muži, ako aj on sám, mali len meče a panciere. Jeho predné voje sa stále nedostali do boja, aj keď množstvo chlapov z ich IX. légie už bojovalo na život a na smrť. Vidieť nebolo nič, okrem brnení nekonečného zástupu brnení vlastných vojakov. „Podme chlapi, tlačte to tam, tlačte to tam!“ kričal na svojich. Vojaci sa začali nebezpečne tisnúť jeden na druhého. Sprava, zľava, zozadu. Nepriateľ stále nebol na dohľad a len podľa všadeprítomného rachotu sa nedalo určiť, aká je aktuálna situácia v predných radoch.

Boj prebiehal už niekoľko siahodlhých chvíľ, keď sa z predných radov konečne ozvalo: „prerazili sme! Prerazili sme!“ Octavianus okamžite nariadil svojim chlapom, aby sa pripravili, rozostúpili a vrhli sa vpred. Bolo to akoby sa uvoľnil špunt a nahromadená masa vody zrazu vystrelila von. Vojaci začali utekať do priestoru, jedni doprava, druhí doľava, takže Octavianus mal čo robiť, aby svoju jednotku ako-tak udržal pokope. „Ešte nie, chlapi, držte sa pospolu, držte sa pospolu!“ kričal, a na chvíľu to aj fungovalo. Po nepriateľských vojakoch však ostávali už len nehybné mŕtvy pobité ešte jazdou a prednými radmi. Čo by to bol za boj bez zabitia aspoň jedného nepriateľa? A tak sa celá jednotka hnala vpred, ako morská obluda, keď zazrie svoju korisť. Muži preskakovali mŕtvy a dobodávali tých z Maxentiových mužov, ktorí ešte žili. Podpaľovali okolité drevené stavby a sená, takže všade blčal oheň, ako svedok týchto strašných udalostí. Octavianus postupoval vpred. „Nie, nie, prosím, ušetri môj život,“ prosil ho úpenlivo jeden z ranených vojakov nepriateľa, no centurion na jeho prosby nedbal. Surovo do neho kopol a potom ho prebodol svojim mečom. „Nemať zľutovania s nepriateľom,“ to bol rozkaz a viac ho v túto chvíľu nezaujímalo. Ďalší sviniar ležal zakliesnený pod akýmsi vozom. Octavianus švihol mečom a krv protivníka sa rozstriedla na všetky strany, ako keď dieťa dupne do špinavej kaluže. Ležiaci vojak prišiel o hlavu. „Do nich, do nich, nech ani jeden neutečie!“ kričal veliteľ vedľajšej centurie. Rýchlym krokom prechádzal po zablatenom poli plnom mŕtvych tiel ľudí a zvierat. Vzduch bol ťažký od sladkastého puchu krvi,

niekde sa ozývali prosby, inde stonania, oblohu zahaľoval dym požiaru. Muži z jeho vojska sa doslova hnali za nepriateľom a vydávali hrozivé zvuky, že aj zavýjanie vlka pôsobilo oproti tomuto upokojujúco. „Chlapi, držte formáciu,“ zakričal Octavianus, ale bol akoby sám. Sám. Len on a smrť. A utrpenie. A bolesť. Áno, toto bola jeho práca, takto to má rád. Je predsa centurion rímskej armády, nič iné ani nemôže milovať viac. Možno manželku... možno. Syna určite. A, samozrejme, chľast.

Keď už pomaly nebolo čo robiť, pribehol k nemu Remus, veliteľ piatej centurie.

„Ahoj Octavianus, tak čo, ako to ide? Moc nás neprevetrali, čo?“

„Môj päťročný syn so svojim dreveným mečom by mi dal viac zabrať,“ povedal s úsmevom.

„Pozri na mojich, ako sa ženú... vedia, že tam niekde v diaľke na nich čaká ženština,“ usmieval sa Remus. „Dnes to bude za lacno. Šťastkári,“ dodal.

#

„Moja kohorta,“ začal Octavianov priamy nadriadený, Lucius Pankráč, „sa pred cisárom Konštantínom zasa vytiahla. Cisár ma osobne spomenul v svojom liste a pochválil ma – pravda, s niekoľkými ďalšími veliteľmi – za veľkú bitku, ktorú som mu ja vybojoval. Verím, že sa blíži chvíľa, kedy ma povýši do svojho generálskeho štábu a potom zo mňa urobí senátora. Zaslúžim si to. Môžete byť hrdí na to, že ste boli súčasťou tejto mojej veľkej chvíle. Raz o tom budete rozprávať svojim vnukom. Tak, páni, pripite si spolu so mnou na vášho veľkého vojvodu – Lucia Pankráča. NA ZDRAVIE!“

„Na Zdra – vie,“ ozvalo sa z davu dôstojníkov.

„No, to zas bola reč,“ začal šomrat jeden centurion po skončení slávnostného prípitku. „Že senátor... pfff... tak to potom začnem veriť v lesné víly.“

„A kde bol vlastne pajác, počas boja? Videli ste ho niekto?“ ozval sa ďalší.

„Schovával sa vzadu, ako vždy. Čo chceš od prefekta, ktorý si vojenskú hodnosť kúpil? Že bude bojovať? Ved' ten ani nevie, ako sa správne drží meč!“ odvetil Remus.

„Ja sa stavím, že zas spal,“ pridal sa Octavianus, „akurát nechápem,

ako sa mu podarilo nezadriemať teraz pri prípitku. Ten by bol schopný odfukovať aj postojacky.“

„HAHAHA,“ ozvalo sa z niekoľkých hrdiel.

Už na druhý deň ráno začal pochod na Miláno. Octavianus kráčal na čele svojich mužov v klasickej pochodovej formácii. Bol ako hlava dlhej húsenice.

„Kto vyhrá?“ spýtal sa nahlas.

„MY!“ prišla odpoveď z radov za ním.

„Kto sme my?“

„IX. LÉGIA!“

„A čo X. légia?“

„OCHMELKOVIA ČO SA ZABUDLI V TURÍNSKOM LIEHOVARE!“

„Áno, presne, presne. A teraz „Barbar, tras sa““

Barbar, tras sa

Ty malé prasca

Rím tvoje mestá vypáli a zničí

Nepomôžeš si ty ničím

A tvoje deti, bez zdania,

Stanú sa z nich Rimania!

Ako si takto pochodovali a spievali, docvával k Octavianovi akýsi vojak. Podľa insignií to bol vojenský kuriér. „Pane,“ začal, „správy z Milána. Maxentiovi vojaci sa odtiaľ stiahli smerom na juh. Mesto je prakticky nechránené.“ Veliteľ usúdil, že už to lepšie ani nemôže byť.

Na obedňajšej zástavke prišla k Octavianovi návšteva – Remus. Vysmiaty, vo vyblýskanom brnení a ladnom kroku.

„Čo vravíš na novinky?“ spýtal sa Octaviana

„Dúfam, že maxentiovcí so sebou zobrali všetok chľast a konkubíny, inak sa zas nebudú chcieť chlapi dvihnúť.“

„He ... o desiatej légii si počul, nie?“ začal znenazdania Remus. „Že sa im tam pár chlapcov tak ožralo, že sa v deň nástupu na pochod nevedeli ani postaviť.“

„No jasné... a?“

„Dnes majú pre výstrahu dostať tridsať rán palicou.“

„Zaslúžia si... ohrozili časový plán. Za starých čias by ich dal Cézár obesiť.“

„Bude to verejná akcia, pár našich sa chce ísť pozrieť. Nešiel by si, Octavianus?“

„Á nie. Násilia si ešte užijem zaiste dosť. Ale vďaka za pozvanie.“

Keď dorazila armáda až k hradbám Milána, jeho zástupcovia ihneď vyšli von, ako dáki židovskí kupci, a odovzdali cisárovi Konštantínovi kľúče od mesta. Dfžava bola oficiálne „oslobodená“ a pridaná pod správu nového vládcu. Vojaci prechádzali ulicami, kde ich vítali tisícky ľudí, spievalo sa a tancovalo.

„A potom si predstav, ako to bude vyzerat', keď vojdeme do Ríma,“ povedal Remus Octavianovi. Pribehla akási dievčina z davu a vtlačila Octavianovi bozk. Ten ju hneď aj odsotil.

„Ty šťastkár, čo si to urobil?“ spýtal sa ho jeho priateľ.

„Som ženatý, však vieš,“ prišla odpoveď.

„Pche, no a čo? Si tisícky kilometrov od svojej ženy, nikdy by sa to nedozvedela. A aj ja som ženatý a nemám s tým problém.“

„Ja mám na to jednoducho iný názor...“

„No jasné, pán dokonalý, vzor všetkých čností. Prepáč, zabudol som. Chlapi sa ti smejú za chrbtom, Octavianus, aby si vedel. Si fajn chlap a dobrý vojak. Ale v niektorých veciach... si proste divný. Ale vieš čo, ja viem čím to je. Tým tvojim divným náboženstvom, všakže? Nikto z môjho okolia nechápe, ako sa niekto ako ty mohol oddať tak divnému božstvu.“

„Křčmár, ulej!“ zahriakol Octavianus malého fúzatého muža so zásterou a srandovnou čiapkou.

„Ale ctený pán, veliteľ vojska, už máte dosť. Pozrite všetci ostatní už pozaspávali a ja by som to tu už konečne rád aj zavrel. Bežte si radšej lahnúť a prísť môžete zase zajtra.“

„Ulej, bo ťa dám zbičovať, rozumel si?“

„Ako... ako si želáte, pane.“

Octavianus sedel s hlavou sklonenou, jeho oči sa striedavo otvárali a zatvárali, ako padací most u jeho rodného mesta, zatiaľ čo upíjal vínny nápoj zo železného pohára.

„Vieš, křčmár... takých, ako ty, som ja už zabil... stovky. Slúžia v armádach na rôznych podradných miestach – kuchári, zabávači, kováči – bojovať nevedia... a keď im už horí u zadku, daktorí sa aj meča chytia, väčšina z nich sa ale dos... dos... šak vieš čo myslím. A to ešte pred tým, než vôbec vstúpim do miestnosti.“

„To by ste mne ale neurobil, však ja mám ženu aj deti!“

„Pche, podrezal by som ťa hoc aj teraz, keby som mohol a chcelo sa mi! Tvoja stará ma nezaujíma, to ti hovorím.“

„Ale pán vrchný veliteľ vojska, k čomu toľko krutosti?“

„Je to moja práca, vieš? Podrezávať takých, ako si ty. Som anjelom smrti. Slúžim vo vojsku už bezmála devätnásť rokov, nastúpil som v sedemnástich a od tej doby len sekám nepriateľov a sem-tam dám zbičovať nejakého svojho... kedysi som aj ja dostal pätnásť rán palicou, mal som dvadsaťštyri. A... a vieš prečo?“

„Prečo?“

„Trochu som to prehnal s alkoholom, heh. To vieš, služba ide na mozog. Keď ťa niekde v zasranom lese obklúči tlupa barbarov zo všetkých strán, čo vypadajú a hulákajú ako tie cisárove africké opice, vo svojich krivých paprčiach držia kyje s hrdzavými klincami a ty nemáš kam ustúpiť, lebo za tebou je len bažina... nie je ti všetko jedno. Ale aj tak by som tú rubanicu nevymanil ani za zbytok chľastu, čo ti ešte ostal, krčmár!“

„Uhm, uhm. A čo to máte za symbol zavesený na krku, pán vrchný veliteľ vojska? Už som ho niekde videl...“

„Toto? To je krížik, symbol kresťanstva.“

„Vy ste kresťan? Ale kresťania ževraj nepijú, ich náboženstvo im to nedovoľuje...“

„Nedávaj mi tu poučky, krčmár, mám aj nôž a riadne nabrúsený, to ti vravím! Áno, som kresťan, ale iný, ako si myslíš.“

„Iný? Ako to, iný?“

„To ti nepoviem, krčmár, to ti nepoviem.“

„Tak páni,“ začal veliteľ légie Lucius Pankráč svoju reč, „pred nami je niekoľkotýždňový pochod, na konci ktorého nás čaká mesto Verona. Nenechajte sa zmiaš pekným ženským menom, je to čierna vdova. Mesto je obkolesené hradbami veľkými ako legenda o Cézarovi, silno stráženými. Každá ulička, každý dištrikt mesta má svoju vlastnú obranu, svoje vlastné obranné valy. Ulice sú tam tak tesné, že sa tam sotva vojdú dvaja vojaci vedľa seba. Dobre viete, že za takýchto podmienok sú desiati obrancovia schopní účinne brániť proti stovke útočníkom. Verona je strategicky dôležitým uzlom strednej Itálie. Kto drží toto mesto, má v rukách celý sever a kľúče k juhu. Vieme to my, vie to aj Maxentius. Cisár Kontantín sa však podujal na vznešenú úlohu oslobodiť celú Rímsku ríšu od toho seabadosadeného tyrana. Preto treba ísť vpred aj za cenu ťažkých obetí.“

MPGAVLAK

Bojujte za mňa, Lucia, statočne, prelievajte za mňa svoju krv neohrozene, nech cisár vidí, že som dobrý a schopný veliteľ. A pochvala, ktorú ja obdržím, bude aj vašim zadosťučinením. Môžete ísť.“

3.2

„Vidíš tie múry, Figaro? Tam vzađu. To je Verona. Pozajtra sa bude po nich šplhať hore. Keď sa dostaneme až na vrchol, bude treba od nepriateľa vyčistiť každé jedno stanovisko – je ich asi sto päťdesiat. A potom celé mesto, dom po dome. Každá stavba, každý múr, miestnosť, priehľbinu, strechu, povalu, všetko sa premení na malé pevnosti, ktoré bude treba dobíjať krok po kroku... Ach, pre vojaka niet horšieho bojiska, ako je opevnené a zastavané mesto.“

Malého kocúrika však „múry vzađu“ akosi nezaujali. Vrtel hlavou sem a tam, chvíľu škrabal svojou malou labou Octaviana po ruke, potom mu vyklzol a naháňal akéhosi motýľa, ako to malé mačiatka radi robievajú. Snažil sa ho ťapnúť labou, no motýľ vždy trochu povyletel vyššie, takže sa mu úspešne darilo vyhnúť sa zásahu. Takto spolu šantili nejakú chvíľu. Motýľ však uletel, akoby sa s kocúrom celý čas len zahrával.

Dobehol posol.

„Pane, pane, zlé správy.“

„Áno? Čo sa deje?“

„Maxentiov generál Pompeianus... pochoduje sem s veľkou armádou na pomoc obklúčenej Verone.“

#

„Panna Mária bolestná, ktorá si pod krížom stála žalostná, oroduj za nás. Presväta Panna, ktorá si drakovi rozšliapala hlavu, zasväcujem ti seba i všetkých, ktorí tu dnes podo mnou slúžia. Amen,“ domodlil sa Octavianus. Narýchlo postavená armáda nevyzerala dobre. Rozšírili sa

chýry o obrovskej prevahe nepriateľa a chlapov to trochu znervóznilo. Bola to však pravda? Naozaj dokázal Pompeianus nazbierať dva krát toľko mužov? Navyše je tu ešte posádka Verony. Hrozilo, že v momente keď budú vojaci cisára Konštantína bojovať s maxentiovcami, zaútočí na nich nepriateľ rovno od chrbta, ako dáky podlý darebák. To by mohlo skončiť masakrom, ktorý by neprežil nikto spod zástav Konštantínových. O zľutovaní nemôže byť v tejto občianskej vojne ani pomyslenia. Také niečo proste neexistuje. Octavianus by bol radšej skončil v temnej cele s vyškraibanými očami, než by mal byť vystavený ako opica v dákej klietke niekde na hlavnom rímskom námestí.

Na jednej strane stáli chlapi s modrými podlhovastými štítmi a oproti nim ich sokovia s oválnymi. Pripomínali figúrky od šachovnice. Zazneli trúby. Maxentiovi jazdci sa pustili do agresívneho útoku, no Konštantínove kone im išli naproti. Vpredu sa strhol poriadny víchor. Zvieratá narážali do druhých, chlapi tam padali a vstávali, sekali a rubali na všetky strany, utekali tam a zase späť. Octavianus stál v napätí. „Dávaj pozor na krídla,“ neustále si opakoval.

Ako takto uvažoval, zozadu zaznel hlas, „kryte sa!“ Predtým jasné Slnko sa zatmelo od množstva oštepov a šíпов, ktoré ho prekryli. Padali priamo na Octaviana. Boli ako množstvo dorážajúcich hadov. Centurion vyzdvihol svoj okrúhly štít a snažil sa ho držať v smeru letu vražedných šíпов, čo najďalej od tela. „Prikrčiť!“ zakričal. „Prikrčte sa, dofrasa!“ Vžum, vžum, vžum ozývalo sa zovšadiaľ, bum, bum, narážali o chvíľu oštepov do štítov. Nasledovali náreky prvých ranených. BUM. Octavianus spadol na zem, netušiac, čo sa to stalo. Úplne stratil orientáciu. Kde je sever a kde juh? Sú toto jeho chlapi, alebo snád tamtí vedľa? Postupujú, ustupujú? Ktosi ho sotil na zem, „Pane, čo to vystrájate, pre Jupitera, kryte sa, nestojte tu len tak!“ Videl telá, množstvo tiel z ktorých vytekali potôčiky krvi, ako z dákej jazernej fontány. V zemi boli zabodnuté dlhé drevené palice. Pripadali mu, ako viniče, chýbala len zeleň ťahajúca sa zdola nahor. Namiesto nich tam len cícěrky krvi kvapkali v opačnom smere.

„Moja hlava...“ Precitol. „Štít, kde mám štít!“ Plazil sa, no nikde ho nevidel. Všade len nohy, oštepov, nohy, zvičajúce sa telá ranených. Konečne to, čo toľko hľadal. Nadvihol štít a čakal čo sa bude diať, avšak všade sa rozľahlo chladné ticho prerušované len bolestivým nárekom mnohých nešťastníkov. Oštepový útok skončil. Teraz sa do neho pustí nepriateľská pechota, podobne, ako sa hyena púšťa do ranenej srny.

Postavil sa. „Zoraďte sa chlapi, pripravte sa na obranu! Sústreďte sa!“ dostal zo seba, ani nevedel ako. Spredu sa ozvalo mohutný bojový pokrik. Nepriateľ sa už valí, za pár sekúnd je tu – pomyslel si Octavianus. Dopekla, sú totálne rozbití, nikto nevie, kde je jeho jednotka. Nadýchol sa a zakričal „PRIPRAVTE SÁÁÁ!!!“ Do predných radov vletela víchrica a hnala sa nimi zanechávajúc za sebou spúšť plnú mŕtvol. Ktokoľvek sa do nej dostal živý, v celku z nej nevyšiel. Drala sa vpred ako dáka mohutná morská príšera, ktorá chce zožrať loď aj s celou jej posádkou. Rýchlosť, akou hltala udatných chlapov, bola neuveriteľná. „Už je to tu, Octavianus, nadýchni sa, TERAZI!“ Okolo centuriona začali prebehovať prví nepriatelia, a už sa valili aj na neho. „ÁÁÁ,“ kričal akýsi blázon, utekajúc rovno na neho. Octavianus sa vyhol jeho meču a obratom ho bodol rovno do boku. Chlap sa sklátil na zem. Pribiehali však ďalší a ďalší jemu podobní. Octavianus sekal a bodal, uhýbal sa a obratne útočil a to aj svojim štítom. Ale nepostupoval. Ustupoval krôčik po krôčiku. Pribehol jeden z mnohých nepriateľov. Podľa insignií to bol taktiež centurion. Vyššia šarža. Šermoval mečom, najskôr útočne uskočil dopredu, potom obratne dozadu. Keď sa ho snažil Octavianus seknúť, vždy šikovne využil svoj štít, alebo sa stihol uhnúť. Prekliaty diabol, nie je ako tí ostatní – prebleslo mu hlavou. Ten už musel bojovať v nejakej tej vojníčke. Treba si naň dávať pozor, sústrediť sa, aby neurobil chybu, ktorá by ho stála život. Sekal najsilnejšie, ako vedel, ale nešlo ho zdolať. Pribehol ale jeden jeho spolubojovník a spolu nepriateľovho centuriona porazili. „Ďakujem ti, kamarát.“ – „Bolo mi ctou vám pomôcť, pane.“

Octavianus si vôbec neuvedomoval celkovú situáciu. Vyhrávame? Prehrávame? Ako vždy, nevedel. Zdalo sa mu ale, že sa podarilo drvivý nápor nepriateľa zastaviť. Zrazu spoza neho ktosi zakričal: „Ústup, ustúpte, celá ľavá strana sa nám zosypala, nepriateľ sa nám dostáva do tyla. No tak, kurva, stiahnite sa, lebo vás obklúčia.“ To bola zlá správa... hlavne sa neotočiť k nepriateľovi chrbtom, Bože, len to nie! Zosekal by nás jak žito. Kým sa bránime štítom a mečom, bude aj on v strehu a nebude tak dobiedzať. Niektorí chlapi po Octavianovej ľavej ruke to ale nevydržali, otočili sa a začali utekať. Vznikla medzera, do ktorej sa nepriateľ nahnul ako záplava kalnej vody.

„Do šlaka, je koniec, obklúčili nás,“ zahundral Octavianus. Všade nastalo mrazivé ticho. Bolo klamlivé. Ako keď búrka náhle ustane, ale to len preto, aby sa o chvíľu dohrnulo ešte väčšie krupobitie ako predtým.

Pribehla k nemu akási skupinka vojakov. Pätnásť, dvadsať chlapov.

„Pane, čo bude robiť?“ opýtal sa jeden z nich. „Dobre ma počúvajte,“ odvetil centurion. „Musíme zistiť, kde majú najslabšie miesto, rozumiete? Tam sa nahrnieme a skúsime sa prebiť silou.“

„A čo... čo ak to nevyjde?“

„Sme vojaci. Žijeme ako vojaci. A ak máme zahynúť ako vojaci, nech sa tak stane! Dlhý život je výsadou roľníkov a obchodníkov, nie nás...“

Octavianus ustanovil niekoľko dvojíc mužov ako predvoj; mali ísť do rôznych smerov a zistiť, kde by sa dalo eventuálne uniknúť. Určite nemohli ísť na západ, odkiaľ prišiel smer útoku. Chlapi našli kade-tade po lesoch ešte niekoľko zblúdilcov, ale situácia nevyzerala dobre. „Takže naše postavenie vypadá takto,“ začal Octavianus. „Juhozápad nie je možné prejsť, tam to vystužili prakticky ihneď. Z východu sa na nás rúti celá Siedma pomocná légia a na juhu nám odrezáva cestu mohutné koryto rieky Adige. Je to jedna z najväčších riek v celej Itálii a je silne rozvodnená. Čo sever?“

„Sú tam síce tri nepriateľské kohorty,“ odvetil jeden z vojakov, „ale sú rozptýlené na značne veľkej ploche.“

„Aha, takže ešte kruh nestačili dostatočne upevniť.“

„Áno, pane, tak sa to javí.“

„Musíme si vybrať, ledaže by mal niekto lepší nápad: riekou, alebo prechod cez nepriateľské hliadky. Za seba poviem, že mne sa do vody moc nechce,“ povedal veliteľ. „Som vojak, nie teplý olympijsky plavec. Radšej nech mi plúca prerazí hrot kopije, než by sa mali preplniť zablatenou vodou. Vaše názory?“

„Myslím, že máte pravdu,“ ozval sa jeden z vojakov a ďalší prikyvovali.

„Psst, počkajte,“ povedal zrazu jeden mladík. „Počujete to?“

Z dialavy sa ozýval akýsi tlmený hrmot, ktorý sa približoval. Všetci vojaci sa začali obzerať okolo seba. Octavianovi sa to celé akosi nezдалo. Ich armáda bola predsa zničená. Maxentius musí postupovať smerom od nich, veď sa ocitli hlboko v nepriateľskom území, potom, čo sa im celá armáda pod náporom rozpadla. Cisár Konštantín už v prezlečení zaiste prchá späť do svojich dŕžav v Gálii. Tak kde, do frasa, by sa ešte mohlo bojovať?

„POZRITE!“ zakričal jeden z vojakov. „To sú naši prétoriáni – cisárska garda! Cisár, sám cisár Konštantín, nás prišiel vyslobodiť!“

„To nie je možné,“ oponoval Octavianus. „Armáda predošlý útok neprežila a cisár by sa do prvej línie nepúšťal. Alebo žeby... predsa?“

Znaky na brnieniach vojakov, ktoré sa odrážali v žiari slnka, sa naozaj podobali na prétériánsku gardu Konštantínovej osobnej stráže. Prebýjali sa líniami nepriateľov vpred, ako baranidlo, ktoré práve prerazilo hlavnú bránu opevneného mesta. Za nimi nasledovali bežní vojaci Konštantínovej armády. Útok bol rozháraný a živelný, no masám rozzúrených vojakov sa darilo sekať vydesených nepriateľov, ktorí sami začali utekať zo svojich ťažko získaných pozícií.

„Podme, pridáme sa k našim!“ zvolal Octavianus.

Zrazu ho ktosi oslovil. „Ty starý naničhodník, kde si sa schovával, ha? Snáď si sa nechcel pridať k maxentiovcom?“

„Remus! Ako rád ťa vidím, ty milovník žien a nevkusných gréckych básničiek. Že práve ty si ma prišiel zachrániť?“

„Tak, tak. Sme spolu od samého začiatku, stretli sme sa už v mládežníckej akadémii... snáď si si nemyslel, že ťa tu len tak nechám, ako potravu pre tých sráčov?“

„Prišli ste práve včas. Uvažovali sme tu s chlapcami, že si pôjdeme zaplávať do rieky Adige.“

„Hohó. S tým prúdom, čo tam je, by ste sa možno naozaj dostali až do Ríma...“

„Čo, do pekla, robíš v blízkosti prétériánov?“ zaujímalo Octaviana.

„Nebudeš chcieť tomu veriť. Drvili nás z troch strán a zdalo sa, že sa zosypeme ako Yorshirský akvadukt. Keď tu zrazu sám cisár! Pozrel som sa napravo a skoro my oči vypadli, stál rovno vedľa mňa a jeho garda kdesi vzadu za ním! Tak sa hnal dopredu, že ho ani jeho vlastná ochrana nemohla dobehnúť. No a to si vieš predstaviť maxentiovcov, keď videli vo svojich radoch chlapa v cisárskej uniforme, špinavého od krvi, blata a kdejakých vnútorností, ako tam seká a mäce sa, ako dáky rozzúrený býk. Ani strašidlo by ich tak nevydesilo. Odhadzovali svoje meče a utekali ako malí zlodeji, ktorých začne naháňať svalnatý vlastník obchodíku, z ktorého potiahli pomaranče. No a naši, tí sa, samozrejme, nechceli pred cisárom nechať zahanbiť. Ani za Helenou Trójskou by sa tak nehneli, ako za ním, tým som si istý. Zdá sa, že legendy o jeho udatnosti neklamali.“

„A kde... kde je cisár teraz?“ spýtal sa Octavianus dychtivo.

„Prétériáni ho dobehli a obkoleslili, aby ho aspoň trochu chránili. Takže bude niekde medzi nimi, tamto. Mal si vidieť ich veliteľa Flávia. Vypadal, ako by dostal tri porážky naraz, hehe.“ Na Removej tvári sa zračil široký úsmev.

„A kde máš svojich vojakov?“ zaujímalo Octaviana.

„Neviem, všetko je tak rozhárané, že sme jedna veľká rozzúrená masa nasledujúca cisára vpred. Pridáš sa?“

„O tom nepochybuj.“

Armáda cisára Konštantína sa drala vpred. Octavianus bol viac vzrušený, ako rozzúrený, „akého skvelého cisára len máme, akého skvelého cisára len máme,“ celý čas si opakoval a vôbec po prvý krát bol naozaj šťastný, že slúži pod ním a nie na opačnej strane. Bol vojak, politika ho nezaujímala; pre neho bol Konštantín rovnako zlý – alebo dobrý, ako sa to vezme – ako Maxentius. Ale v armáde Konštantínovho otca slúžil celý život, takže nevidel dôvod, prečo by utekal od jeho syna, keď cisár Chlorus zomrel. Ledaže by nechcel platiť dostatočný žold. To sa ale nestalo. A mladý sa navyše vždy ukazoval ako schopný organizátor a odvážny vojak. Na rozdiel od jeho nepriateľov, ktorých zaujímali len peniaze, moc a ženy.

Octavianus bežal spolu s Remom vpred, po chvíli sa mu ale priateľ stratil z dohľadu. Nepriatelia pred ním doslova utekali, ako zajace pred nečakaným predátorom. Jednoducho dobehoval tých pomalších a zozadu ich sekal do chrbta. Jeden, druhý, piaty, trinásty, sedemnásty, dvadsiaty tretí... už to ani nepočítal. Akýsi mladý chlapec na zemi, v nepriateľskom brnení, ho prosil, nech ho nechá žiť. Plakal, ako baba, lebo mal poranenú nohu. Octavianus zaváhal... nie, nepriateľských vojakov treba ničiť. Treba. Jednak je to rozkaz. A jednak signál hovoriaci, aby sa s nami nikto nezahrával, aby vyzývateľ odhodil meč a štít, kým môže, a vôbec nezačínal boj. Inak zomrie. Inej cesty niet. Navyše je tu ešte stále posádka v samotnej Verone. Možno sa umúdiri, keď zistí, že sme nešetrili tých, čo sa nám postavili. Bude vedieť, že sa buď môže vzdať ešte pred bojom, alebo bude pobitá. Nemilosrdne. Do posledného muža. Bodol chlapca a zatlačil svoj meč čo najhlbšie do jeho hrude. Z úst mu začala vytekať červená tekutina. „Čo... čo si to... u... urob... il, prečo...“ V tom mu však hlava padla do strany. Chlapec v nepriateľskom brnení bol mŕtvy. Mohol si vybrať iné povolanie. Zaiste by bol ešte žil.

Navečer sa armáda prebila až k nepriateľským táborom. Octavianus pobežoval medzi vojenskými stanmi, ale už sa mu nedarilo prakticky nikoho nájsť. Celá maxentiova armáda bol buď vybitá, alebo sa kamsi rozprchlá. „Podme, dostaňme ich,“ kričali Konštantínovi vojaci po sebe, „nech neujdú našej pomste!“ Centurion sa oddelil od zvyšku vojska spolu s niekoľkými vojakmi, ktorých vzal so sebou. Kráčali nejakú chvíľu kamsi

do neznáma. Šero a všadeprítomný dym z požiariov centuriona trochu miatol.

Jeho vojaci zrazu zbadali skupinku nepriateľových chlapov. „Zaútočíme na nich,“ rozkázal veliteľ. Nebadane zozadu napadli sokov. Stačilo niekoľko pohybov mečom a nepripravení muži to mali za sebou. Spozna skál vyšla ešte jedna postava. Obzrela sa smerom k Octavianovi, jeho mužom a ich obetiam. Chlap v hrôze vytrieštil oči, akoby sa mu zjavil anjel smrti s nabrúsenou kosou rovno pre očami, otočil sa a začal utekať.

Centurion sa rozbehol za ním. Bežali húštinami lesov. Muž zakopol a spadol, no postavil sa utekal ďalej. Octavianus rozmýšľal len nad tým, ako ho dostať. Bolo ho treba len dobehnúť. Ostatné už pôjde samo. Chlap utekal ako splašené jelenča pred levom. Spustil sa dolu svahom dúfajúc, že sa svojho prenasledovateľa takto zbaví, ale márne. Prebehol cez malý potôčik a bežal hore proti jeho prúdu. Spomaľoval, dýchal horšie a horšie. Nebol najmladší. Octavianus za ním utekal ako pretekársky kôň počas dostihových závodov. „Nechaj, nechaj ma!“ zakričal znenazdania muž. „Som bohatý, štedro sa ti odmením. Veď sa pozri, nikoho široko ďaleko tu niet. Sme tu sami. Nikto by sa nedozvedel, že... že si ma nechaj ísť, uh.“ Octavianus však utekal ďalej. Ešte dvadsať metrov, trinásť, sedem... VŽUCH! Jedným presným úderom pripravil chlapa o život. Je to len práca. Život vojaka je krátky.

Nebol to však len taký obyčajný vojačik. Jeho zvláštne brnenie, farebné stuhy a insígnie leoparda na hrudi to prezrádzali. Musel... musel to byť sám vrchný veliteľ cisára Maxentia na severe, generál Ruricus Pompeianus!

#

„Na záver chcem vzdať zvláštne uznanie... uhm, uhm... a pochvalu pre centuriona siedmej kohorty deviatej légie, Octaviana Claudia, ktorý vo vlastnej iniciatíve našiel a zabil vrchného veliteľa nepriateľových vojsk na sever Itálie, generála Rurica Pompeiana. Podpísaný cisár Konštantín.“

V miestnosti zavládlo ticho. Luciovi Pankrácovi sa triasli ruky, v ktorých držal list a ktorý – na pokyn velenia – mali velitelia légii prečítať svojim podriadeným dôstojníkom.

„Tak,“ začal Lucius. „Ako vidíte, sám cisár vydal zvláštnu pochvalu pre jedného z mojich mužov... akéhosi O... uhm... Octavian. Verím, že

teraz keď Konštantín vidí, aké skvelé vojsko som mu vybudoval, ma konečne povýši za generála a potom za senátora.“

V sále to zašumelo.

„Moje vojsko bolo v predných líniiach, moji chlapi viedli protiútok a môj centurion dostal toho chumaja. Je... je tu vlastne? Ten... Octavian?“ Z asi tridsiatich centurionov a vyšších centurionov sa nikto neprihlásil. „Uhm, dobre teda... večer dostanete zvláštne prídely vína“ – v sále to opäť zahučalo – „tak... si to dnes užite a ulejte niečo aj svojim vojakom. Za pár dní pôjdete a obsadíte pre mňa Veronu.“

„To vypasené prasa!“ mračil sa Remus po vydaní rozchodu. „Jedného dňa ho vlastnoručne prebodnem. Je mi to jedno, nech ma potom pokojne predhodia aj krokodíлом. Kašlem na to!... počúvať stále toho dementa.“

Navečer sa všetci centurioni a vyšší centurioni stretli pri ohnivej vatre, aby si trochu oddýchli a zaspomínali na staré časy. Bežní vojaci mali svoje vlastné akcie vrátane amatérskeho divadla, na ktoré ich nadriadení potajomky chodili. V Konštantínovej armáde boli predstavenia „Divadla spod buka“ vychýrenou udalosťou a šepkalo sa, že sám cisár sa na ne chodí v prestrojení chichotať.

„Jój... veru dobre mi padli tie zvyšné prídely vinčiska, hehe,“ usmieval sa Remus.

„To mi hovor,“ odpovedal mu Octavianus.

„Len nejaká tá prsatica by ešte bodla... ja už by som vedel, čo s ňou.“

„Nezačínaj... ak si chlapi začnú spomínať, že existuje niečo ako ženština, tak nám tu vypuknú nepokoje.“

„Heh, pravdu máš, priateľ môj... pamätáš... pamätáš sa na toho vola, aké len bolo jeho meno... Titus, inštruktor vo výcvikovom tábore,“ začal Remus.

„Ale iste...“

„Vtedy raz keď sme trénovali orientáciu v zalesnenom priestore... boli sme úplne najhorší, ubehli štyri hodiny než sme sa z toho lesíka vymotali a pritom to malo trvať jednu... a ten magor zosraný zapísal do tabuliek, že sme to stihli v stanovenom čase... ako jediní z celej poondiatej armády!

„Hej, samozrejme... velenie mu vtedy za „vynikajúci výkon jednotky“ udelilo dokonca pochvalu.“

„Haha... jój, to boli časy... koľko sme mali, dvadsaťtri?“

„Dvadsaťdva.“

„A čo sa s tým Titom napokon stalo? Padol, v akcii proti tým škótskym Piktom, tak nejako, nie?“ spýtal sa Remus

„Áno... v boji proti barbarom na Britskom ostrove... ale vtedy boli naše straty malé... ich bolo desať-dvadsať krát toľko čo nás, ale s tými svojimi primitívnymi mečikmi a nulovým tréningom sme ich kosili ako jesennú žatvu. Dodnes nechápem, ako si to divé plemeno mohlo udržať nezávislosť od našej správy.“

„Hmm... teraz je to o dosť iné, čo? Bojovať proti regulárnej rímskej armáde... tí nám dávajú zabráť...“

„Som vojak, je mi jedno, či umriem starý, alebo mladý.“

„Octavianus, do gréckej zadnice, ako môžeš takto uvažovať? Hovoríš, ako blázon. Jasné, že každý chce prežiť... „len tebe je to jedno.“ Vieš čo si myslím, vieš čo? Že za to môže to tvoje divné náboženstvo. Kresťanov prenasledovali a vraždili ešte nedávno... ty sám si mal problémy, čo som ťa musel kryť – prešlo im to a začali si myslieť, že nechať sa zarezáť pre nejakú ideológiu je normálna vec. NIE JE. Čo myslíš, koľkí chlapi by sa tu nechali ukrižovať za svoje božstvá? Ani jeden. Ani jeden jediný, pretože žiaden boh v skutočnosti neexistuje. Je mi jasné, prečo si bol sirotou, len nechápem, prečo tvoj otec nepredhodil levom aj teba, ako to kresťania bežne svojim rodinám robievali.“

„Ty prekliaty sviniar,“ vyletel Octavianus a udrel Rema priamo do tváre. Ten na nič nečakal a úder mu vrátil. Spustila sa šarvátko. Okolostojaci podnapití dôstojníci sa zbehli okolo rozjarených kohútov a kričali: „Daj mu, Octavius, daj mu,“ a „udri ho Remus, vráť mu to, nedaj sa!“ Bitka prebiehala nejaký čas, keď pribehli stráže a oboch chlapov od seba odtrhli. Octavianovi tiekla z nosa krv a mal pocit, že má zlomený malíček. Remus na jedno oko ani nevidel a kríval.

„Bol by som vás dal ihneď zbičovať,“ spustil Lucius Pankráč na oboch, „ale za pár dní začne veľký útok na mesto Veronu, keďže tí chumajú sa odmietli vzdať. Nemôžem preto ešte viac oslabovať svoju už aj tak dosť podlomenú jednotku. No čo, aspoň mi dali šancu získať slávu v boji. A ty, Octavian, musíš byť poriadny šťastkár, keď práve chumaj ako ty zabil Publia.“

„Ja to vravím stále,“ ozval sa Remus.

„Ticho buď!“ zasekol ho Lucius a udrel ho svojou veliteľskou palicou. „Už sa mi aj practe z očí, vy naničhodníci, čo mi len robia hanbu!“ Octavianus aj Remus išli každý do opačnej strany.

#

Nadránom o tri dni neskôr začala prvá časť dlho očakávanej ofenzívy proti hradbám mesta Verona. Bola ešte tma, keď lukostrelci natiahli svoje luky so šípmi horiacimi ako fakla. „Pál!“ zavelil ich veliteľ a do vzduchu sa vzniesli ohnivé mraky podlhovastých striel, ktoré osvetľovali svet pod nimi tak, že sa zdalo, že horí snáď celá obloha. Šípy vyleteli vysoko do vzduchu, vyššie, než kde nebeské vtáky mávajú svojimi krídlami, potom sa obrátili a rýchlosťou, že by ich oko ledva zachytilo, začali padať na mesto, skryté kdesi v šere. „Takto nejako musel vypadáť zánik Sodomy a Gomory,“ zahundral si Octavianus, keď to celé videl. Sledoval ďalšiu várku ohnivého predvoja, ako letí za svojom cieľom, zatiaľ čo si v rukách obracal svoj nôž. Už aby to tu bolo. To čakanie ho zabíja. Samotná pozemná ofenzíva má začať až za tri hodiny, do tej doby bude snáď okusovať aj kôru stromov, kým sa to rozbehne. Keď bojuje, moc nemyslí, koná. Ale sedieť a čakať, nemôcť pritom zažmúriť oka... to bola pre neho najhoršia časť nabitého dňa. Otočil sa a kutral pohľadom po svojom stane. „Figaro... tamto je,“ zašepkal. „Ako si len spokojne odľufuješ, ty môj malý priateľ s veľkým flakom na zadku! Závidím ti ten tvoj spánok.“ Figaro zavrčal a vypával si ďalej, akoby to bol len ďalší bežný deň v živote sveta. Ale... možno mal aj pravdu.

Octavianus stál a pozeral sa vpred. Veľké temné a nepriepustné hradby tej prekliatej pevnosti sa týčili pred ním ako dáky drak z legendy o svätom Jurajovi, ktorého mladý bojovník musí premôcť a zložiť na kolená. Na hradbách sa týčili vežičky, ktoré ho pozorovali ako špeh a z ktorých na neho číhala smrť. Malé prekliate vežičky, ktoré vypadajú tak nenápadne oproti samotným hradbám, no ktoré rozsievajú smrť, horšiu od škorpióna. Medzi ním a mestom stála holá pláň, na ktorej boli už tisícky vojakov, kryjúcich sa pod svojimi štípmi a panciermi. Mnohí niesli rôzne rebriky a laná, dokonca sa ťahala jedna veľká veža s vojakmi v jej útrobach. To všetko malo slúžiť na prekonanie hradieb. Do vojakov strieľali nepriatelia šípy a hádzali po nich oštepky. Ale palba nebola ani zďaleka taká mohutná, ako na druhej strane, kde bola hlavná brána, takže sa vcelku darilo postupovať, aj keď bolo nemálo padlých a ranených. Octavianovi sa celá scéna nesmierne páčila. Srdce mu búšilo nadšením. Pripadal si ako rybár, ktorý sa pozerá na veľkú flotilu lodí, námorníkov a sietí, ako sa

vydávajú na šire more pre poriadny úlovok. Veď pre toto sa narodil. Nič iné v živote nerobil a asi by robiť ani nevedel a nechcel. Ako veľmi miloval nabrúsené meče, lesknúce sa brnenia, dokonalosť pochodových útvarov, odporné vojenské jedlo a nízke prídely nechutného skazeného vína!

Pribehol za ním jeho starý priateľ, Remus. „Ahoj, Octavianus,“ oslovil ho. „Počuj, chcel som sa ti ospravedlniť za tie moje drísty z pred troch dní... vieš, tiež už som bol napitý...“

„To je v poriadku,“ odpovedal mu s kyslým, no predsa srdečným úsmevom.

Podali si ruky.

„Počuj, Octavianus, mám o teba trochu starosť. Vieš ten tvoj úspech so zabitím toho papaláša,“

„No...“

„Pajác na teba strašne žiarli. Viacerí chlapi si toho všimli. Že zúrili ako lev, keď si prečítal Konštantínov list, v ktorom ťa vychválil, hádzal vázami a kričal, že ako je možné, že cisár spomína takú nízku šaržu a nie jeho, „veľkého Lucia Pankráca, Octavianovho veliteľa. To on ho predsa stvoril.“ Možno aj preto ťa poslal...“

„... hneď do tretej vlny útoku,“ doplnil ho Octavianus.

„Skrátka, dávaj si pozor, aby ti nestrielal šípy rovno do chrbta. Má paranoju, že ho cisár prehliada a viac si všíma teba, čo by mohlo prekaziť jeho plány na povýšenie a sedadlo v senáte.“

„Ďakujem ti, Remus, priateľ môj, že si mi to povedal. Budem voči nemu obozretnejší. Takýto chumaji by v armáde nemali čo robiť, len nám to tu kazia.“

„Hmm, kazia, nekazia, ale disponujú peniazmi a za tie si dnes kúpiš už naozaj všetko. Dokonca aj hodnosť veliteľa légie.“

Prišiel rozkaz na tretiu vlnu útoku. V nej bola aj Octavianova jednotka. „Dobre,“ zahlásil. „druhej vlne sa za pomoci rebríkov už podarilo dostať sa až hore na obranné stanovištia. Sme na rade, aby sme ich podporili. Neurobte hanbu sebe, ani svojej jednotke. Chodte v uzavretých formáciách, korytnačkách, ako sme to už toľkokrát nacvičovali. Ak sa dostaneme až k múrom, môžeme si pogratulovať: prvú veľkú skúšku budeme mať za sebou. Nech je to pre nás odrazový mostík k ďalšiemu postupu. Stretneme sa večer v meste a poriadne to zapíšeme. HU!“

„HU!“ prišla odpoveď z desiatok hrdiel.

Vpred išli prvé Octavianove jednotky. Čoskoro sa stratili v hmle, ktorá znenazdajky padla na celé údolie. Octavianus povolal niekoľko

najbližších a spolu utvorili formáciu „korytnačka“: muži svoje štíty poskladali tak, že vytvorili jeden nepreniknuteľný pancier vpredu, vzadu, aj navrchu. Ak sa budú držať výcvikových znalostí, možno sa dostanú až k múru. „Vpred!“ zavelil centurion svojej zostave, v ktorej bolo desať chlapov. Chlapi kráčali prikrčení tesne pri sebe, držiac štíty tak, aby boli všetky strany ich zostavy dostatočne pokryté. Octavianus bol hneď v prvej rade a cez úzku štrbinu sa díval pred seba. Nevidel nič, len hmlu. „Dofrasa,“ zasyčal. Kráčajúc nepriepustnou hmlou Octavianus cítil, že všade naokolo musia byť jednotky. Ale nič nevidel. Dokonca ani nič nepočul, okrem občasného VŽUM, VŽUM, VŽUM, čo vytvárali šípy prelietavajúce okolo ich zostavy. Netrafili ani raz. „Do čerta, to nie je dobré,“ hovoril si sám pre seba. „Kde sú ostatné jednotky? To sú tak ticho, alebo sme tu snáď sami?! Ideme vôbec správnym smerom? Dokelu, nič nevidím.“

„Je všetko v poriadku, pane?“ spýtal sa ho vojak stojaci hneď za ním. „Áno, myslím... že áno,“ odpovedal neistým hlasom. Ako sa približovali, kandencia striel sa zvyšovala, VŽUM, VŽUM, VŽUM, VŽUM, BUM! narazila akási do vrchu panciera, no odrazila sa preč.

Hmla sa dvihla a pred Octavianom stála obrovská nepriepustná stena, na ktorej vrchole sa už bojovalo. Z niektorých stanovišť po nich pálili šípy. BUM, BUM, BUM, dopadli na štíty hneď tri. Tá stena je ale mohutná – preblysko centurionovi hlavou. Zrazu započul, ako sa jeden z vojakov modlil Otče náš. Bol rád, že má pri sebe aspoň jedného kresťana. Dvaja toho vyprosia viac, ako jeden. Nasmerovali to k najbližšiemu rebríku opretému o stenu. Bol obrovský, železný, zložený z viacerých častí, upevnený k zemi akýmisi kotvami. Pri rebríku nebol nik, len niekoľko mŕtvol. „Pripraviť!“ zakričal veliteľ, „rozpustiť zostavu!“ A vojaci ihneď rozkaz aj vykonali. „Bežte hore, po rebríku, no táák, bude to?“ kričal Octavianus na svojich podriadených. Začali liezť, jeden, po druhom. VŽUM, VŽUM, VŽUM, ktosi si ich všimol a zameral ich. „Rýchlejšie, kurva, rýchlejšie,“ vrčal centurion. Z posledných priečok rebríka spadol jeden vojak zasiahnutý šípom rovno do krku. Mykalo ním no po chvíli bol mŕtvly.

Octavianus sa dostal na rebrík. Šplhal. Asi v strede sa to začalo nebezpečne nakláňať. Báł sa, že spadne. Ale musel ísť ďalej, priečku po priečke. Preletelo okolo neho niekoľko šípov. Prišli mu, ako orol nalietavajúci z výšky na svoju korisť. ON bol tou korisťou. „Len počkajte vy sviniari, však vy sa mi dostanete pod ruky.“ Obzrel sa okolo seba. Prvý

krát si všimol, že podobné scény sa opakujú pozdĺž celého toho prekliate dlhého múru: chlapi stúpali po rebríkoch, padali z nich mŕtvi, prichádzali ďalší a ďalší v korytnačích zostavách zozadu, neustále na celé vojsko ktosi páčil šípy. Na chvíľu mu prišlo ľúto, že sa nestal radšej tým rybárom. Ale hneď na to bol šťastný, že tu je. Veď o tomto mieste, o tejto veľkolepej bitke sa bude hovoriť storočia! S mečom v ruke, nožom za opaskom a Bohom nad hlavou stúpali po rebríku vyššie a vyššie.

„Ešte jeden stupienok, druhý, tretí... opatrne... HOP! A už som hore! Chvála ti Bože, vďaka, za toto pôjdem na spoveď.“ Dostal sa na akúsi kamennú rýmsu úplne na vrchole. Prikrčil sa, nikde nikoho nevidel. „Kde sú všetci? Dofrasa,“ opakoval si, pričom srdce mu bilo tak, že sa mu zdalo, že vyletí a prerazí aj pancier, ktorý mal na sebe. Zrazu začul akési hlasy za chrbtom. Od preľaknutia takmer zabudol dýchať. Otočil sa s mečom pripraveným... „Pane, nie! Sme vojaci od vás!“ Stihol uhnúť ruku v poslednej chvíli. Boli piati. Asi prišli v ďalšej várke. „Dávajte pozor, dopekla!“ zahriakol ich. Nadýchol sa. „Fúú, dobre, vpred, musíme sa odtiaľto nejako dostať dole.“

Cestou narazili na niekoľko mŕtvov, niektoré patrili Konštantínovmu vojsku, ale nikoho živého nestretli. Našťastie. Naraziť na život v týchto podmienkach sa rovnalo takmer istej smrti. Octavianus uvažoval, či nie je v pasci. Ale možno sa už druhá vlna v tejto časti mesta prebila ďalej, než sa očakávalo. Nebol si istý. Prešli cez niekoľko terás a stanovišť, než našli schody, ktorými sa sústavou tunelov dostali dole do mesta. Vládlo tu ticho, ako po apokalypse. Len kde-tu blčali požiare od ranného ostreľovania horiacimi šípmi. Octavianovi ešte stále hučalo v ušiach z rachoty, ktorý zažíval len pred malou chvíľou. V diaľke ho bolo stále počuť.

„Pane, aké sú vaše rozkazy?“ spýtal sa ho jeden z vojakov.

„Musíme nájsť zhromaždisko našich,“ odvetil Octavianus. „Potom to tu budeme čistiť dom po dome. Všetko sú to potenciálne pevnosti nepriateľa.“

„No do šľaka,“ odvetil jeden z jeho podriadených.

Vojaci prechádzali prázdnyimi ulicami obhliadajúc sa všade naokolo. Domy boli obrovské, jeden na druhom, ako škeriace sa príšery, no ulice boli úzke, ako natiahnutá stuha. Zmestili sa v nich vedľa seba len dvaja muži. Ideálna pasca. Ale zdalo sa, že tu nie je ani duše, len samý neporiadok. „Sme uprostred mŕtveho mesta, plného spiacich duchov,“ zhodnotil situáciu jeden z chlapov.

Zdalo sa, že domy boli prázdne, ale bolo to naozaj tak? Octavianovi bolo jasné, že v podobnej situácii nemôže plne dôverovať svojim zmyslom. Nepriateľ ich môže oklamať. Môže všetko naaranžovať, prázdnota môže byť len zdanlivá a na konci ulice môže byť prichystaná pasca. Alebo v jej strede.

Vojaci kráčali niekoľko stoviek metrov, keď konečne narazili na svojich. Zhromaždili sa v jednom dome na okraji mesta a von postavili strážu „Chvála Bohu,“ zahundral si Octavianus. „Kde je váš veliteľ?“ spýtal sa vojaka na stráži. „Pane, sme v biednej situácii, musíte byť veľmi opatrný,“ odpovedal.

„Kde je váš veliteľ, vojak?“ zopakoval centurion svoju otázku.

„Mŕtvy. Asi ako všetci velitelia.“

„Tomu nerozumiem.“

„Bežte dovnútra, schovajte sa a tam vám to vysvetlia.“

„Som poddôstojníkom rímskej armády, ja sa pred nikým schovávať nemusím. Odpoviete my na otázku, alebo vás mám poslať pred poľný súd?“

„Á-áno, pane. Nuž... nepriateľ sa z okrajových častí mesta stiahol rýchlo, ale v budovách ostalo skrytých množstvo bojovníkov, ktorí systematicky útočia a vraždia velitelov – ako ste aj vy.“

„Vojaci bez velenia sú potom ako také malé teliatka...“ uvažoval Octavianus.

„Áno, pane. Nemáme žiadneho veliaceho poddôstojníka, ťažko sa nám dohaduje, kto koho bude poslúchať, najmä keď sú jednotky premiešané. Nikdy sme na podobné varianty – že dvesto chlapov bude naraz bez veliteľa – neboli pripravovaní. V podstate sme tu na vás čakali. Ale musíte si dávať pozor! Pôjdu vám po krku.“

„Toho sa nebojím,“ odvetil veliteľ sebavedomo. „Takže vravíte, že vás je dvesto chlapov bez velenia? Je to možné?“

„Áno,“ odvetil strážnik, „odpravili nám už troch centurionov.“

„Dočerta aj s prekliatou robotou. Dobre teda, nejako sa dáme dokopy a budeme postupovať smerom k centru mesta, blok po bloku.“

Octavianus bol z prebiehajúcej situácie trochu nervózny. Toľko chlapov ešte nevedol. Mal obavy, že by to po organizačnej stránke nemusel zvládať, že by sa mu jeho autorita začala sypať pod rukami, že... na druhej strane, všetko sú to profesionáli. Vedia, čo by ich čakalo za neuposlušnosť rozkazu v takto kritickej situácii.

„Tak teda,“ začal centurion pred vojakmi. „Ty, ty a ty! Ste služobne

najstarší. Každý z vás bude mať pod sebou päťdesiat chlapov. Ak ma dostanú, jeden z vás prevezme velenie celej jednotky. Je to jasné?“

„Áno, pane!“

Predvoje šli vpredu, zatiaľ čo sám Octavianus sa zdržiaval skôr v úzadí. Vojaci prehľadávali dom po dome. „Pane, ľavá strana je bezpečná,“ prišlo hlásenia, inokedy: „pane, o tri bloky ďalej sme dostali piatich chlapov nepriateľa.“

„dobrá práca,“ odvetil centurion.

Takto to šlo niekoľko blokov, keď zrazu prišlo hlásenie od spojky.

„Pane, nepriateľovi sa darí na viacerých miestach nás blokovať a dokonca odrezávať jednotlivé predvoje.“

„Ako to, dofrasa?!“

„Ulice sú tu príliš úzke, nedokážeme sa tu rozvinúť do formácie a postupovať môžeme maximálne dvaja vedľa seba. Na konci ulice nepriateľ stavia lukostrelcov, umiestňuje ich skrytých aj do domov po bokoch a tí nás kosia. Úplne zastavili náš postup.“

„Dočerta... dobre. Pošlite nejakých chlapov hore na strechy. Sú viacmenej rovné a jednotlivé domy sú spojené, prípadne postavené dosť blízko seba, aby sa dalo preskakovať z jedného príbytku na druhý. Po strechách by sa malo dať pohybovať pomerne dobre. Možno sa nám podarí nepriateľa prekvapiť z nečakaného smeru a postúpiť ďalej.“

Celé jednotky chlapov sa vyšplhali na ploché škridlóve strechy. Prikrčení poskakovali z jednej budovy na druhú, škriabali sa raz hore, inokedy zliezali dole, ako dáki malí nezbedníci, čo sa uliali zo školy. Domy boli jeden na druhom, takže to vypadalo, že tento postup môže sláviť úspech. Hlbšie v útrobach mesta nachádzala Octavianova armáda už aj civilistov. Schovávali sa zväčša pospolu v rôznych väčších skladoch. „Nemáte niečo jest?“ žiadali vojakov. „Mám malú dcérku, má tri roky. Nič sme nejedli už od skorého rána, kedy začalo ostreľovanie.“ Vojak vybral z malého vrecúška kúsok poľného suchára a podal ho dievčatku. „Ďakujem, ďakujem vám veľmi pekne,“ odvetil muž. Podobných prípadov bolo zrejme všade dosť.

Boli asi dve hodiny poobede. Slnko páľilo, akoby chcelo všetkých pod sebou upieť zaživa. Zásoby vody prenášané len v malých poľných bandaskách prakticky došli. „To snáď nie je možné!“ hneval sa centurion. „Kde sú všetci? Kde je pravé krídlo? Ľavé sa už prihlásilo?“ pýtal sa so zúrivosťou svojich podriadených.

„Pane, toto mesto je ako labyrint. Jednotky sú roztrúsené po rôznych

budovách a uličkách , mnohým trvalo strašne dlho, kým sa im podarilo nadviazať kontakt s nami.“ Octavianus zúrila. Taká neschopnosť! A je za ňu zodpovedný on! Čo sa to vlastne deje?! Poslal aj posledných svojich mužov, aby našli spojky blúdiace niekde v útrobach Verony a podali mu hlásenie, ako na tom vlastne jednotlivé skupiny sú. Má pod sebou dvesto chlapov a netuší, kde sa podeli!

Zrazu si uvedomil, že ostal úplne sám. Je to vôbec možné? Musí si dávať pozor, sústrediť sa. Všadeprítomné vysoké budovy pôsobili deprimujúco, pripadalo mu, akoby sa prepadával hlbšie a hlbšie do vnútra nekonečného temného oceánu. Rozhodol sa vyliezť hore na strechu, možno niečo zistí. Postupne sa dostal na škridlovú zástavbu. Kráčal pomaly, jednotlivé škridle sa pod jeho náporom nepríjemne lámali, posúvali a všelijako hrmotili. Postupne však získal rovnováhu aj sebavedomie. Po chvíli už pobehoval po strechách, ako dáky mládenec za dievčencami. Zrazu sa mu však kus starej strechy prepadol pod nohami a jeho to vtiahlo dnu akoby sa prepadol do nejakej nastraženej pasce v lese. Vôbec nevedel, čo sa to deje a k sebe sa dostal až na akejsi drevenej povale. V kúte sa strachmi triasli dve dievčatká: jedno asi trinásťročné a jej štvor-päť ročná sestrička. Centurion na ne chvíľu vyvaloval oči, potom ho napadlo podať im kus armádneho suchára, čo mal pri sebe. Staršia sa po ňom vrhla ako mačka na myš, rozlomila ho a väčšiu polovicu dala sestričke. Vojak sa usmial a po chvíli zmizol v nižších poschodiach budovy.

Octavianus cítil bolesti. Neboli veľké, ale značne nepríjemné, nevnímal si ich, no pri každom zakopnutí, pri každej prekážke sa niekoľkonásobne zväčšovali., čo ho vyrušovalo z pokoja, ktorý potreboval na vedenie vojska. Čo však bolo horšie, pri páde stratil svoj meč a ten ostal kdesi na streche. Jediná zbraň, ktorú mal pri sebe, bol nôž za jeho opaskom. „Kde, kurva, všetci sú?! Ty... ty prekliate mesto!“ nadával. „Ty si ich všetkých pohltilo! Zožralo, ako dáky vyhladovaný krokodíl!“ Postupoval ďalej. Schovával sa za múrom, potom prebehol niekoľko metrov a zasa sa schovával.

„Hej, Octavianus, ty povaľač, čo tu robíš tak sám?“ ozvalo sa zrazu spoza jeho chrbta. Remus! – pomyslel si centurion. Otočil sa. „Ty starý otrava...“ snažil sa zakričať priškrteným hlasom na svojho priateľa.

Zrazu si uvedomil, že za Remom sa v žiari slnka blysko ostrie meča. Bola to chvíľka, ako lusknutie prsta. Hlava jeho priateľa dopadla vedľa jeho tela. „Niééé, Bože niéé,“ kričal Octavianus ako zmyslov zbavený. Automaticky schmatol svoj nôž, načiahol sa najviac ako vedel, a hodil

zbraň po útočníkovi. Mal len ľahký odev, bez brnenia. Zrejme, aby sa vedel v týchto podmienkach dobre pohybovať. Octavianus ho zasiahol priamo do hrude.

Centurion schytil najbližší kameň, na ktorý dosiahol, pribehol k ešte funiacemu nepriateľovi. „Ty prekliaty sviniar, ty hovädo,“ a začal ho kameňom udierať po hlave. Udieral a udieral. „Ty hovädo, ty prekliate hovädo!“ Začul prasknutie lebky, no ani trochu ho to neodradilo, udieral ďalej až kým na rukách nezacítil teplú mozgovú hmotu. Až vtedy odhodil kameň. Ruky, doráňané, špinavé od krvi a vnútorností, sa mu triasli. „Remus, môj drahý Remus,“ nariekal a trhal si vlasy. „Prečo? Prečo sa toto stalo?“

312 n.l.
Stredná časť provincie Itália

„Octavianus, slúbil si, že to už viackrát neurobíš. Prečo si svoj sľub nespľnil? Prečo si od nás zasa utiekol? Chceš, aby tvoj syn vyrastal tak ako ty, bez otca?“

„Laurentia, prosím ťa, nezačínaj s tým zas...“

„Dal si mi svoj sľub! Slúbil si, že po ťažení na severe už necháš vojnu. Veď ťa len ničí! Piješ už od rána, v noci sa trasieš strachom, vôbec ťa s Tibériom nezaujímame. Len tá tvoja vojna. Áno, vojna, tú miluješ. Je to milenka, kvôli ktorej si nás nechal a zabudol si na nás. Vrátil si sa a my sme ti odpustili. Zás robíš rovnakú chybu?“

„Laurentia, prestaň! Prestaň, prosím ťa, dobre?“

„Tvoj syn ťa ani nespozná, keď zasa prídeš po rokoch. Ak vôbec ešte niekedy prídeš...“

Zobudil sa. Bol to len sen. Len sen. Ale aj tak... ako sa asi doma majú? Mal by im napísať. Že... že je v poriadku, že žije a je zdravý, aspoň nateraz... Nie, zas by prišiel zoznam otázok a výčítiek. Či už toho nie je dosť aj bez toho? Konštantínova armáda sa prakticky rozsypala, na míle počuť jej predsmrtné chrapčanie. A Remus...

Posadil sa. Na krku sa mu hompáľal malý železný krížik. Ten symbol... ničoho. Remus mal pravdu, žiaden Boh, žiadni bohovia neexistujú. Ako by inak mohli toto dopustiť. Áno, aj on vraždil druhých, ale... ak robil zle, tak ho mal ten „Boh“ upozorniť. A on ho nechal tak. V špine a blate.

A teraz mu zobral aj jeho jediného priateľa. Bolo mu zle, chcel zvracať a... tá bolesť hlavy! Ako by mu po nej prechádzali sem a tam ostrými britvami. Strhol svoj kríž. „Bezcenný kus železa,“ zamrmlal a chcel ho odhodiť. Potom sa však zastavil. Tá vec je dvesto rokov stará, nosilo ju už niekoľko generácií jeho predkov. Možno... možno sa bude dať aspoň predať. Nejakému tomu bohatému čudákovi čo zbiera staré vojenské haraburdie a potom ho vystavuje, aby ho druhí – jemu podobní – obdivovali. Zas bude týždeň za čo piť. Prinajhoršom sa ho zbaví inokedy. Krížik vopchal do koženého vrecúška na opasku a znova zaspal.

Armáda postupovala smerom na juh, ale veľmi pomaly. Množili sa dezercie, ako dáka infekcia. Nepriateľ navyše nečakane prepadával Konštantínových vojakov s desiatimi – pätnástimi hrdlorezmi, ktorí pozabíjali koho mohli a potom sa stiahli, akoby to celé spravila nejaká neznáma, snáď nadprirodzená sila. „Bože, to je odporné, toho chudáka, čo predvčerom zmizol, dnes našli mŕtveho. Pred tým, než ho zabili, mu odrezali uši aj jazyk,“ šírili sa zvesti o nezvestných.

„Pane, sme nespokojní,“ ozval sa raz jeden z vojakov Octavianovi. „Tenčia sa nám zásoby jedla, chlapi sa v noci boja vychádzať. Zas sa našiel akýsi chudák s odrezaným nosom. To už je tento týždeň tretí len z našej légie. Tretej légii podpálili v noci stany a niekoľko chlapov v nich zaživa zhorelo. A čo nás čaká dole u Ríma? Akú má nepriateľ prevahu, sedem ku jednému, osem? Pane...my... požadujeme viac žoldu a... a lepšiu ochranu stanových táborov.“

„Ticho buď a zaraď sa, bo ťa nechám ukrižovať pre výstrahu ostatným, je to jasné!“ odsekol chladne Octavianus.

Samozrejme, že ten úbožiak mal pravdu – uvažoval centurion – zaslúžili by si pridať. Armáda je v ťažkom rozklade. A spolu s ňou sa sype Konštantínovi aj jeho sen o rozšírení svojej moci na celú Itáliu, pekne zabalený do rozprávky o tyranovi Maxentiovi. Maxentius možno nebol až taký hlupák, keď zosadil legitímneho vládcu Severa, a sám seba prehlásil za cisára Ríma bez legitímneho nástupníckeho oprávnenia, čím dal Konštantínovi zámienuku na jeho dobrodružný výlet... aj keď, pravda, k obyvateľom ríše by mohol byť trochu ústretovejší, aby toľko nevyplakávali. Nerobí to dobrý dojem.

Dni ubiehali, armáda sa pomaly scvrkávala, nespokojnosť vojakov narastala, tresty udeľované velením boli prísnejšie a prísnejšie. „Ten

cisársky zmrď nariadil, že za „porazenecké reči“ máme dostávať už nie tridsať, ale šesťdesiat rán palicou. Prekliaty sviniar,“ sťažoval sa stíšeným hlasom akýsi vojak za pochodu. „Minule odsekli jednému chlapíkovi palce za to, že potiahol akémusi oficierovi kus chleba... dva dni pritom poriadne nejedol,“ pridala sa ďalší. „Haha, takže už nás nerúbajú len nepriatelia, ale aj naši vlastní páni,“ ozval sa ešte ktosi. Octavianus nereagoval. Len sa hľadel pred seba a uvažoval, aké by to bolo, keby bol so svojim päťročným synom a drahou manželkou teraz doma na ich rozľahlom pánskom dvore. Zobral by chlapca do lesov loviť lišky. Ukazoval by mu, ako natiehnúť luk a presne zamieriť. Vysvetlil by mu, že líščí kožuch je veľmi vzácny. Ak by s ním v budúcnosti obchodoval, mohol by si prísť na pekné peniaze a zabezpečil by tak svoju vlastnú rodinu. Ako veľmi v túto chvíľu ľutoval, že neuposlúchol Laurentiu a ostal v armáde! Opäť svoju rodinu odkopol, hlupák. Túto mizériu má za to. Až sa toto všetko skončí, nadobro s tým sekne. Aj keď ešte nevie ako. Armáde sa len nedávno znova upísal na niekoľko rokov dopredu. Laurentia mala pravdu: vojna je jeho tajnou milenkou. Prišiel však čas zbaviť sa tejto svojej neresti.

#

Octavianus sedel v stane a brúsil svoj nôž. Pomaly, dôkladne. Občas pritom pozrel na Figara. Kocúrik pobehoval sem a tam, vrtel chvostom, skákal, padal, prevaľoval sa, ako také malé neposedné strašidlo. Centurionovi pripomínal vlastného syna. Tiež bol taký nemotorný, čo si pamätá. Prvýkrát ho videl, keď mal malý Tibérius dva roky, zatiaľ čo naposledy, keď mal tri. „Figaro, ty nezbedník, kedy chytíš toho potkana, ako som ti kázal, ha? Včera som zas našiel obhryzený kus syra. Kto to má potom jesť?! Učiť sa nechceš, len hlúposti vystrájaš.“ Zaiste, celý jeho syn. Tiež ho viac zaujímali žaby pri jazere, ako to, ako správne narábať s drevenou maketou meča.

Zrazu vošiel do stanu jeden z prétorov, najbližších mužovia samého cisára. Neočakávane, neohlásene. To nie je dobré znamenie – pomyslel si centurion. „Ste Octavianus Claudius, veliteľ štvrtej centurie, siedmej kohorty, deviatej légie?“ opýtal sa zvýšeným úradníckym hlasom. Jeho tvár bola kamenne strnulá, nečitateľná. Na Octaviana však dojem neurobil.

„Áno, pa-ne,“ precedil cez zuby

„Podte so mnou.“

„Smiem sa spýtať, čo sa deje?“

„Očakáva vás sám vznešený cisár.“

„A tomu mám ako veriť, hej?“ odsekol centurion, na čo mu prétor pohrozil, že ak s ním nepôjde, bude to mať neblahé následky.

Prétor zaviedol Octavianiana až pred honosný cisársky stan, ktorý sa naduto vypínal pred celým táborem. Tak že by predsa šli až ku Konštantínovi?! Ale to predsa nie je možné. Cisári sa stretávajú len s generálmi, nižšie nejdú. Ani generál by sa s centurionom nerozprával len tak. Prétor kýval hlavou na stráža a tie uhli. To predsa nie je mož... „Dobrý deň, Octavianus, ako zaiste viete, som váš cisár, Konštantín,“ predstavil sa jediný obyvateľ stanu. Centurion skoro zošedivel. Cisár? Čo... čo chce od neho, veliteľa malej jednotky? Takých, ako on, je v armáde niekoľko tisíc. Hneď sa uklonil až po zem a zostal v tejto polohe.

„Môj cti-hodný pane. Ja .. klaniam sa vašej výss-s-sosti,“ prehodil napokon trasľavým hlasom.

„Vaša poklona sa prijíma. Pohov, Octavianus. Viete, prečo som si vás dal zavolať?“

„Nie, môj pane.“

„Poďte, posadte sa, chcem sa s vami porozprávať osamote.“

Konštantín kývol na prétora aby odišiel a posadil sa spolu so svojim spoločníkom na jedno z pozlátených sedadiel, ktoré sa v stane ligotali.

„Viete, máme problém,“ začal Konštantín pozvoľna. „Verona nás stála strašné množstvo síl. Prišli sme tam takmer o tretinu centurionov. Centurioni – vy – ste pritom oporou rímskej armády už celé stáročia. Ste ako loď pre rybára. Bez ľudí, ako ste vy, Octavianus, sa proste nepohneme. O celkovom rozklade vojska vám hádam nemusím hovoriť nič, sám ste zaiste jeho svedkom. A tam dole, u Ríma... čaká nás tam peklo. Maxentius má prevahu piatich chlapov k jednému nášmu a neustále mu z celej južnej Itálie a afrických kolónií prichádzajú posily.“

„Zaiste, pane, ale ja... ja nechápem, ako by som vám mohol...“

„Modlil som sa k bohom, Octavianus. Prosil som ich na kolenách spolu so svojimi veľkňazmi, aby mi dali znamenie, aby mi ukázali, čo mám robiť. Mám sa otočiť a vrátiť späť na svoje územia do Gálie a Británie? Dobré, urobím tak, ako mi to prozreteľnosť ukáže. Ale bohovia sa neozvali. Ani Mars, ani Jupiter, ani žiaden iný z celého prekliateho panteónu!“

Cisár vstal a v návale hnevu prevrátil táčnu s vínom.

„Tak čo by som mal robiť?! Čo? Čo? A potom,“ upokojil sa, „... potom som si spomenul na vás. Centurion Octavianus Claudius, ten, čo osobne

zabil generála Pompeiana. Odvážny, chladnokrvný a verný chlap. Donieslo sa mi, že ste jedným z vyznávačov toho nového náboženstva... že ste kresťanom.“

„Pane, ja nie som taký, ako si myslíte, navyše – navyše ja som sa tej viery už vnútorne zriekol...“

„Mlčte! Nechcem z vás urobiť svojho veľkňaza. Chcem, aby ste mi len objasnili, na čom vaša viera stojí, jej základné princípy. Ku komu sa mám vlastne modliť, koho mám žiadať o pomoc? Pomôžte mi a ja pomôžem vám.“

„Pane?“

„Vaši nadriadení o vás nemajú moc valnú mienku. Že sa z vás vytratil váš... entuziazmus... potom, čo ste stratili...“

Centurion zazrel ten strašný moment pred sebou, akoby sa dáakým zaklínadlom preniesol späť do minúosti.

„Postarám sa, aby ste po vojne dostali priepustku z armády, slušný dôchodok a teplé miestečko niekde v štátnej správe,“ navrhol cisár. „Ale teraz chcem, aby ste mi o svojej viere povedali všetko, čo potrebujem vedieť, rozumiete?“

„A-áno, pane,“ odvetil Octavianus. Konštantín sa už musel nadobro pomaťnúť, preblysko mu hlavou, keď sa na neho obracia s takouto vecou.

„Povedzte mi teda, Octavianus, kto to bol ten... Kristus? Bol to vyslanec Boha, prorok? Alebo snáď... on bol Bohom? Mám sa modliť k nemu? Alebo sa mám modliť k nejakému inému bohu, ktorého on ohlasoval?“

„No... pokúsím sa vám odpovedať, pane, ako najlepšie viem, ale viete, ja nie som kňaz...“

„To je v poriadku. Ste vojak, tak ako ja. A vojak vojakovi najlepšie rozumie. Preto som si dal zavolať vás a nie vašich veľkňazov... Pokračujte.“

„Tak teda... Kresťania veria, že Ježiš bol synom Boha.“

„Aha,“ skočil mu do reči Konštantín, „takže Ježiš bol podobný bohu Marsovi, synovi Jupitera a jeho manželky Juny.“

„Nie, nie, pane. Toto je staré uvažovanie... kresťanstvo je náboženstvo úplne iné, založené na iných princípoch, ako grécke a rímske mnohobožské náboženstvá... Možno to prirovnať... ehm... predstavte si to ako akési trojcisárstvo! Podobne, ako má rozľahlá Rímska ríša dvoch cisárov – aby sa lepšie spravovala – na západe aj na východe, a tí sú si rovní... ale pritom ide stále o jednu a tú samú ríšu... Tak kresťania veria,

že je jeden Boh, stvoriteľ sveta, tvorený tromi osobami: Otcom, synom – Ježišom, a Duchom Svätým. A tie sú si vzájomne rovnocenné.“

„Myslím... že rozumiem, kam tým mierite,“ odvetil cisár. „Ale povedzte mi, ku komu z nich sa mám modliť?“

„K Ježišovi. Boh Otec dal nám, ľuďom, svojho syna, ako akéhosi sprostredkovateľa. Ježiš za ľudí aj umrel na kríži, no po troch dňoch vstal z mŕtvych, čo malo symbolizovať, že aj my vstaneme z mŕtvych, až umrieme, lebo smrť je len prechodom do iného života.“

„A odpovie?“

„To ja neviem, pane. Ale kresťanskí predstavení učia, že tam, kde sa modlí viac ako jeden, tam aj Boh koná väčšie zázraky.“

„Aha... a modlili by ste sa so mnou?“

„Pane, ja už nie som kresťan.“

„Ale ste pokrstený... tak sa prijíma do cirkvi, však? Aktom polievania vody a recitovaním zakl... uhm... modlitieb.“

„Áno, ale ja sa za kresťana už viac ne...“ Octavianus sa zastavil v strede vety, keď si uvedomil, ako sa sám cisár na neho mračí. Pohnevať si Konštantína nebol dobrý nápad.

„Asi máte pravdu,“ povedal centurion napokon, „asi som stále členom cirkvi, aj keď v Boha už neverím...“ Octavianus by z trestu nemal strach. Veď deň čo deň riskuje svoj krk. Aj keď by mu to mohli poriadne osladiť a z toho už mal určitý rešpekt. Ale hlavne – moc dobre vedel, že cisári mávali občas vo zvyku mstiť sa celej rodine. Nejedného vojaka, ktorý nejakým spôsobom zradil, postihol takýto osud... Takúto vec, samozrejme, riskovať nemôže. „Ale takto som sa ešte nikdy nemodlil ... že by som žiadal znamenie,“ utrúsil napokon.

„Nevadí, vaši predstavení nám s týmto problémom zaiste pomôžu.“

Cisár Konštantín zvolal všetku svoju generalitu, ako aj veliteľov légii. „Pôjdeme poprosiť kresťanského Boha, aby mi vyjaviť, čo robiť. Inak sme v keli,“ oznámil im odmerane, keď sa ho pýtali, načo toľko hurhaja. Octavianus sa musel usmievať, keď videl prekvapené a hrôzou skryvené tváre starej armádnej gardy. „Ale pane, to je rúhačstvo!“ ohradil sa jeden z generálov. „Vy dobre viete, aká je naša situácia, páni,“ nedal sa cisár. „Jediné, čo žiadam, je znamenie. Prosil som oň aj rímskych bohov a hádajte čo: máme ich stopäťdesiat a neozval sa ani jeden! Možnože ten jeden, kresťanský, mi odpovie, čo mám robiť.“

„A ak nie?“

„Potom všetci zahynieme vo vpred prehranom a nezmyselnom boji. Nikto z nás nechce umrieť len tak; keď už to ma prísť, nech je to pre niečo dobré. Tak proste poriadne.“

Do stredy tábora zaboril Konštantín meč. Po jeho štyroch stranách si klakli cisár, velenie prétoriánskej gardy, traja generáli a najvyššie kresťanské duchovenstvo, ktoré sa narýchlo zozbieralo kade-tade po vojsku. Okolo nich sa vytvoril kruh z vyšších a nižších dôstojníkov, ktorí tiež klačali. Bežní vojaci sa mali taktiež modliť k Ježišovi, ak chceli, prípadne mali voľno. Ale nesmeli piť, ani hulákať. Toto bola svätá noc. Octavianus klačal spolu s ostatnými centurionmi ohromený pohľadom na najvyšších predstaviteľov Rímskej ríše modliacich sa ku kresťanskému Bohu. Doteraz kresťanov len prenasledovali. Už toto bol nevídaný zázrak.

Kňazi prednášali modlitby a cisár a jeho velitelia opakovali po nich. „Otče náš, ktorý si na nebesiach...“, „Verím v Boha, Otca Všemohúceho...“ Nasledovalo prednášanie prosieb: „Pane Ježišu, ty, ktorý si na Nebesiach, daj cisárovi spoznať svoju vôľu. Udeľ mu múdrosti aby dobre viedol ľudí, ktorých si mu ty dal.“

„Teraz nech každý prednesie v duchu svoju prosbu Bohu, aby dal cisárovi Konštantínovi znamenie, ktoré si cisár želá,“ vyzval kňaz klačiacich vojakov.

„Pane, ja už vážne neviem, čomu mám veriť. Neverím v teba. Ale ak uverí cisár, potom... uverím opätovne aj ja“ – modlil sa v duchu Octavianus. „A tak ťa prosím- ak ma počuješ! – aj keď som len úbohý hriešnik, brutálny vrah a biedny alkoholik, ŽIADAM ŤA, daj mu, čo požaduje. Daj mu to jeho videnie. Ponúkam ti za to svoj život, ako kedysi moji predkovia ponúkali svoje životy v koloseu, aby tak ohlasovali tvoju slávu. Dávam ti svoj život za jeho vieru. Pretože cisár-kresťan, aj keby vládol len v Západnej časti ríše, by bol pre kresťanské spoločenstvo – a teda aj pre moju milovanú manželku a drahého synčeka – veľkým požehnaním a nie smrteľným nebezpečenstvom. Daj mu, prosím, to videnie, po ktorom tak strašne túži a zachráň tým aj moju vieru.“

Obrad sa skončil až po polnoci. Chvíľu všetci čakali, či sa niečo neudeje, ale keďže sa nič nestalo, rozišli sa do svojich stanov. Octavianus neveril, že dostanú to, o čo prosili. Takto svet nefunguje. Oni verili, no veriť znamená dúfať, nie vedieť. Dúfať, že robíte všetko správne a že raz za to budete odmenení... trebárs pokojným životom tu na zemi, alebo v nebi po smrti. Lenže Konštantín chce dôkaz. Ako vám môže dať dôkaz niečo, čo zrejme ani neexistuje? A ak Boh existuje, prečo potom nezariadi, aby

bol svet proste dobrým miestom? Prečo jeho – Octaviana – núti vraždiť za „lepší svet?“ Prečo musela jeho matka zahynúť v chladnom väzení? Prečo chce stále toľko krvi? Či sa jej už nenabažil dost? Chce ju, pretože neexistuje. Chce ju, pretože ľudia, ktorí ho vytvorili, ju chcú. V tom to celé je. „Zdravím ťa cisár, ja, ktorý idem na smrť,“ zamrmlal si centurion napokon pre seba, „ale ty kráčaš po mojom boku.“

Na druhý deň prišiel do Octavianovho stanu jeho priamy nadriadený, Lucius Pankrác. „Cisár ti berie celú tvoju jednotku,“ povedal mu stroho a s opovrhnutím v hlase. „Chce ťa mať pri sebe.“ Celý čas sa centurionovi vyhýbal pohľadom. „Tu máš poverovaciu listinu. Zbal sa a zmizni z mojej légie!“ Vymenil by si sa so mnou, ty sviniar, všakže? – prebehlo Octavianovi myslou, ale nič nepovedal. Bola to pre neho tá najhoršia správa. Z pána sa stáva otrok. Zobrali mu posledných priateľov a konečne mu dali ozajstného boha – krutého, zlého a teraz už aj narušeného – Konštantína. Odteraz nebude môcť čakať šípy a oštepky len spredu, ale už aj od chrbta.

V skleslo pochodujúcej armáde sa teda Octavianus pridala k cisárovmu hlavnému sprievodu. Tvorili ho okrem Konštantína a prétorianskej gardy aj generáli, ich osobní podriadení a potom rôzni ďalší podivíni – služobníčkovia, armádni úradníci, dokonca aj zástup luxusných konkubín. Octavianus netušil, čo u tejto zberby vlastne hľadá. Aký čistý si pripadal u svojej špinavej a páchnucej jednotky, ktorá za pochodu neustále vydávala také a onaké pazvuky – či už umelé, alebo prirodzené – a aký špinavý je teraz z tohto bahna dôležitosti a vážnosti! „Tak tu sa toľkí hrabú,“ povedal si opovržlivo. „Čo by som len dal za to, keby som mohol ísť radšej ťahať muly a byť čo najďalej od týchto všemocných hlupákov.“ Cisár sa o niekoľko desiatok metrov niesol na svojom hrdom koňovi, keď sa ten zrazu akoby splašil, vyskočil na zadné kopytá a Konštantína zo svojho sedla zhodil.

Prétoriáni sa hneď zomkli okolo svojho chránenca, aby mu pomohli na nohy, no on vyletel, začal pobehovať sem a tam a kričal: „Zn-zn-znamenie! Znamenie! Videli ste ho? Videli? Tam... tam, na oblohe, jasné a veľké.“ Všetci obrátili hlavy hore, no nič výnimočného na oblohe nevideli. Bola modrá s pár chumáčikmi, ktoré si mierumilovne plachtili vzduchom. „Už tam nie je,“ povedal smutne cisár, „ale bolo tam! Na vlastné oči som ho videl. Videl som ho!“ Cisár sa už načisto pomiatol

– pomyslel si Octavianus. Tak strašne sa bojí toho čo má prísť, že už aj znamenia si vymýšľa.

„A čo ste videli, pane?“ spýtal sa ho jeden z generálov.

„Križ. Veľký križ. A pod ním nápis: „V tomto znamení zvíťazíš!““

„Ste... ste si istý, pane... ? Nemohol to byť len prelud?“

„Nie! Nie! Určite, nie! Viem, čo som videl.“

Konštantín bol viditeľne rozrušený. Zrýchlene dýchal, snažil sa generálov presvedčiť o svojej pravde, no tí nepôsobili, že by mu ktovieako verili. „Pane, ale nikto iný ono... „znamenie“ nevidel,“ hovorili mu. Potom si Konštantín sadol a plakal. „Tak čomu mám potom veriť, keď už ani vlastným očiam nie?!“ opakoval. Prétoriáni mu pomohli na nohy a utešovali ho ako malé šteňa, ktoré si pri vystrájaní poranilo labku. Nakoniec sa cisár trochu utíšil. „Dobre,“ povedal napokon. „Tu sa utáboríme. Všetci potrebujeme trochu oddychu.“ Octavianus len krútil hlavou. Zdalo sa mu, že z nádejného „kresťanského cisára“ sa pomaly ale iste stáva druhý Caligula.

Centurion opäť nemohol spať. Prízraky mŕtvych mu to nedovolia. Zabil príliš veľa ľudí. Bola hlboká noc a on len sedel a pozeral na svojho kocúrika, ako si spokojne odfukuje. Sníva sa mu niečo? A ak áno, čo asi? A čo jeho syn? Čo asi dnes robil? Určite sa učil doma s mamou základné počty. Jeden, dva, tri... dokázal by narátať trebárs do dvadsať? Laurentia, tá... určite preplakala kus dňa. Potom si poutierala slzy a šla pracovať. Pustila sliepky z kurína, nakrmila zajace, nakázala otrokom, čo majú robiť. Ach, otroci... čo by len dal za to, aby mohol byť otrokom u nejakého pána! Bol by stále so svojou rodinou, odrobil by si svoje a mal by pokoj. Takto?! Má vôbec ešte nejakú rodinu? Spoznal by ho Tibérius vôbec? Možnože aj Laurentia si už niekoho našla. Prečo jej nenapíše? Prečo si aspoň neprečíta list, čo mu od nej prišiel? Nie! Určite je trpký, plný bolesti. Octavianus už viac bolesti a trpkosti nepotrebuje. Má ich tak akurát. Ešte že existuje chľast. Inak by sa zbláznil. Len škoda že sa dnes po žiadnom nezháňal. Nemá nič, ani kvapku. A preto nespí. Prízraky mŕtvych mu to nedovolia.

Zrazu do jeho stanu vtrhol sám Flávius, hlavný veliteľ cisárovej osobnej stráže. „Pane, cisár vás chce vidieť.“

„Áno? A čo požaduje?“

„Chce...“ Flávius očervenel a zahanbene sa zahľadnel do zeme, „... chce sa stať kresťanom.“

„Čože?“

„Viete, Octavianus, po reakcii generálov som o svojom videní zapochyboval. Videl som to tak zreteľne; ten kríž, ten nápis... tak zreteľne, ako vidím teraz vás. A predsa sa mi stratil pred očí ako hmla. Bolo to skutočné? A či nie? Ale dnes... dnes v noci sa mi dostalo uistenia. Mal som sen, viete? Uhm... počul som hlas, hlas z neba, otvoreného neba! A opäť som uvidel znak kríža. Ten hlas – hlboký a pokojný – mi povedal: „Neboj sa, Konštantín! Urob štandardy s týmto znakom a prikáž vojakom, aby si ho namaľovali na svoje štíty. A zistíš, že ja som Pán, lebo v tomto znamení zvíťazíš!“ Presne to som počul, slovo po slove.“

„Pane... ja... neviem, čo k tomu povedať.“

„Veríte mi, Octavianus?“

„Sľúbil som Bohu, že ak sa vy stanete kresťanom, začnem v neho opäť veriť aj ja.“

„Viem, čo som videl a nikto na celom svete ma nepresvedčí o opaku. Aj keby som mal ísť proti Maxentiovmu vojsku úplne sám, viem, že so znakom kríža ho porazím!“

„Pane, váš zápal je obdivuhodný, ale aj tak... vojsku sa to nebude páčiť, väčšina vojakov uctieva rímske božstvá...“

Konštantín sa postavil a začal nervózne chodiť po svojom stane sem a tam s rukami za chrbtom.

„Vy mi neveríte?“

„Verím vám, pane, ale...“

„Žiadne „ale“, Octavianus. Sľúbili ste Bohu, že ak váš cisár v neho uverí, začnete veriť aj vy, je to tak? Nuž, môžete začať plniť svoj sľub. Ja som sa už rozhodol. Pôjdeme pod kresťanským krížom. Ak budú chlapi

proti tomu rebelovať, nuž máme páky, ako ich rýchlo schladit'“ a hlavou ukázal na veľkú palicu, ktorá bola opretá v kúte. „POTREBUJEM vašu pomoc, Octavianus, vašu vieru a váš príklad na bojisku. Ak splníte, čo od vás žiadam, pôjdete domov, to dobre viete. Ale ak nie...“ zasekol sa, „... takých, ako vy, som nechal stať už veľmi veľa. Bez problémov to urobím znova.“

Staré legendy neklamali – pomyslel si Octavianus – niet ničoho horšieho než toho, že si vás oblúbi sám cisár.

Na druhý deň ráno zvolal Konštantín všetkých svojich veliteľov – od najvyšších až po tých najnižších. Vypadali prekvapene, podobné veci neboli časté. Na lúke sa tiesnilo niečo okolo tritisíc hláv. Pohybovali sa sem a tam, vrteli sa, usmievali sa, mračili sa. Len traja generáli stáli nehybne ako sochy poľudštených gréckych bohov, bledí, bez slova, s chladom v očiach. Octavianus stál neďaleko nich. Uvažoval, nad čím asi premýšľajú. Je pred nimi ťažká dilema: zradiť svoju vieru, alebo svojho cisára. Napadlo aspoň jedného z nich dezertovať? Boja sa cisára, ale ako dlho ešte? Je azda jeden človek nebezpečnejší, než davy ozbrojených a rozzúrených rebelujúcich vojakov? A on – kresťan po rodičoch – rozhodol sa, že opäť bude veriť v Boha. Aj tak nemá na výber.

Konečne docválal pred zástup aj sám cisár. Niesol sa na čiernom koňovi, ktorý ho predvčerom skoro zabil. Konštantín sa tváril vážne a nečitateľne, ako dáky minister ohlasujúci škrtý v rozpočte. Publikum stíchlo.

„Zdravím vás, vojaci!“ začal Konštantín.

„ZDRAVÍME ŤA, CISÁÁÁR!“ odznelo z tisícok hrdiel.

„Dnes je deň pravdy,“ pokračoval muž s olivovou ratolestou na hlave, „nastal čas, aby sme sa pozreli do zrkadla. Všetci to viete, všetci to vieme. Naše vojsko je na pokraji kolapsu! Áno, počujete dobre!“

Davom zahučalo, blízko stojaci generáli pôsobili bezducho, akoby aj dýchať zabudli.

„Ale bolo by chybou stratit' teraz nádej, pretože nám bolo dané veľké znamenie od božstva, od ktorého by to čakal len málokto. Všetci, čo sme tu, sme sa modlili ku kresťanskému Bohu – Ježiš Kristus, volá sa. Žiadali sme ho o zázrak. A ten zázrak sa udial! Na vlastné oči som videl to veľké znamenie na nebi. Vo vlastnom sne som počul tie slová – „V tomto znamení zvíťazíš!“ – a pred nimi znak kríža. Môžeme sa rozhodnúť, že tomuto znameniu neveríme, ale povážte – máme na výber? Budeme

zničení, či pôjdeme dopredu, alebo dozadu, doľava a či doprava. Maxentiova prevaha je obrovská, má vojská po celej južnej Itálii a z afrických kolónií sa doplavili prvé kontingenty. Všetci smerujú na sever, k nám. Keby z nás nakoniec ostali len mŕtvolyne páchnuce telá, bolo by to ešte pekné. Ale čo meno a odkaz, ktoré tu po sebe zanecháme?! Budú ako puch, ktorý sa bude za nami tiahnuť. Hrdý Rím budúcnosti bude od nás odvracať svoj zrak, tak, ako sme ho my odvracali od tých, čo prehrali a zahanbili tak našu mocnú ríšu. Len si spomeňte na generála Gaia Terentia Varra . Vyhral všetky bitky až na jednu – tú s Hannibalom u Kánn. Čo cítite, keď počujete jeho meno? Mne sa z toho úbožiaka dvíha žľ. Toto chcete? Pre toto ste sa toľko namáhali? Pre toto umierali vaši priatelia? Aby sa vaši synovia, vaši vnuci hanbili za to, že nesú vaše priezviská? Nie! Postavme sa svojmu osudu! Správa, ktorú sme obdržali, znie jasne: choďte pod práporom Kristovým a váš boj nebude márný!

A tak ja, cisár Konštantín, ako tu dnes som medzi vami, moji verní, vyhlasujem našu armádu za Kresťanské vojsko! Pôjdeme pod prápormi Kristovými a namalujeme si jeho symbol na štíty – tak ako to on sám požadoval – a ja vám sľubujem – na svoju česť vám PRISAHÁM – prídete domov s vencami víťazstva a nie puchom porážky!“

Na lúke sa rozmohlo nepríjemné ticho. Len šepoty bolo počuť, ako si vojaci predávali správy ďalej, lebo nie každý mohol cisára počuť. Konštantín sa ani nepohol a svojim orlím zrakom si premeriaval všetky strany zástupu. Vtom sa len ozvalo hlasné „HURÁ!, HURÁ!, HURÁ!, NECH ŽIJE KONŠTANTÍN, KTORÝ NÁM DÁ VEĽKÉ VÍŤAZSTVO! HURÁ!“ Cisár kývol hlavou a potom pomaly odcválal.

„Odpusť mi, Pane, že som sa dopustil hriechu nevery,“ zamrmlal si Octavianus.

„Pane, ako vlastne chcete poraziť Maxentiove vojská?“ spýtal sa centurion Konštantína potom, čo si ho dal cisár opäť zavolať. „V stave, v ktorom sa nachádzame, to predsa vôbec nie je možné.“

„Mám plán, Octavianus, a vy v ňom zohrávate dosť dôležitú úlohu.“

„Pane?“

„Poznáte to staré vojenské úslovie: keď je tvoj nepriateľ príliš silný, aby si premohol jeho ruky a nohy, bodni ho priamo do srdca?“

„Áno, ale...“

„Zabijete proticisára, Octavianus,“ povedal Konštantín s takým ľadovým pokojom, až to centuriona zamrazilo.

„Chcete,“ centurion hlasno preglgol, „chcete, aby som zavraždil Maxentia?!“

„Presne tak,“ odvetil Konštantín. „Ak dostaneme matku kráľovnú, všetky sa rýchlo vzdajú. Tiež sú to len žoldnieri, ktorí musia nejako živiť svoje rodiny. A keď nebude cisára, nebude istá ani výplata. O tú sa potom postarám ja – ako ich nový vládca.“

„Ale... zavraždiť takto vysokopostaveného človeka nie je len tak, čo ak nebude chcieť vyjsť spoza hradieb Ríma?“

„Isteže nebude chcieť vyjsť von! Maxentius nie je hlupák. Ja ale toho potkana z jeho nory vylákam nevýhodným postavením celej svojej armády, takým, akému neodolá ani on, ani jeho generáli. Potom príde rad na vás. Vašou úlohou nebude nič iné, len ísť tomu sviniarovi po krku. Musíte ho dostať za každú cenu, Octavianus! Druhý pokus už nedostaneme, keď si uvedomia, o čo nám v skutočnosti ide. Zoberte si najlepších mužov, koľkých len chcete, a utvorte z nich zvláštne prepadové komando. Skrátka... túto úlohu mi splníte, rozumiete?“

„Rozumiem.“

„Nie, Octavianus. Prisahajte mi. Prisahajte mi na svoju rodinu, že tá sviňa zdochne.“

„Pane...“

„Bude to?!“

„... p-prisahám ti, Konštantín, môj m-milovaný cisár, na... svojho syna aj na svoju manželku, že Maxentius umrie rukou mojou, alebo jedného z mojich chlapov.“

Centurion si na chvíľu skryl ruky do dlaní a s horkosťou v hlase zaplakal. Čo môže byť pre muža horšie, než vziať do tejto smradľavej stoky ešte aj svojho päťročného synčeka a oddanú manželku? Veľmi dobre vedel, že ak úlohu nesplní, Konštantín ich pošle do vyhnanstva.

„Môžem už ísť?“ opýtal sa a opatrne vstal z kresla.

„Mám ešte jednu otázku, Octavianus, ak dovoľíte...“

„Pane, ja by som bol teraz na chvíľu najradšej sám...“

„Ja vás o to PROSÍM... od zajtra začínajú ostré prípravy na útok na Rím, už nebudeme mať čas takto sa porozprávať.“

Centurion si znova prisadol ku svojmu cisárovi.

„Dobre teda.“

„Ako ste sa vlastne stal kresťanom?“ zaujímalo cisára.

„Viete... ja som sa kresťanom nikdy dobrovoľne nestal, narodil som sa ním...“ Konštantín mu rukou naznačil, aby pokračoval, „všetci moji známi

predkovia boli vojakmi. Ten, ktorý sa stal kresťanom sa volal Cassius Claudius a slúžil za cisára Marka Aurélia.“

„Viete, ako sa stal kresťanom on?“ zaujímalo Konštantína.

„Bolo to počas bojov na severe, kde chcel vtedajší cisár Marcus Aurélius vytvoriť novú provinciu. Jednotka môjho predka bola v obklúčení barbarov a hrozilo, že buď budú vojaci zmasakrovaní, alebo umrú pomalou smrťou hladom. V jednotke však boli aj akýsi kresťania, ktorí sa začali modliť k Bohu a následná búrka barbarov zahnila. Jeden z kresťanov podaroval môjmu predkovi krížik a vyzval ho, aby sa stal kresťanom aj on. Cassius tak urobil a nasledujúce generácie boli všetci jeho potomkovia vyznávačmi Krista. Mnohí dokonca zomreli mučeníckou smrťou, ako napríklad Aetius za vlády Décia, či Florianus za Valeriána.“

„A váš otec?“

„Zomrel na bojisku. Ale matku zatkli a vyšetrovali. V cele dostala horúčku a o niekoľko dní umrela na podchladenie.“

„Kde ste teda strávil svoje detstvo?“

„Formálne u strýka. V skutočnosti však v armáde. Otcom mi bol veliteľ jednotky a matkou zas samota, hovorieval som si. Remus mi bol ako vlastný brat, niekoľkokrát sa ma zastal, keď ma pre môj pôvod chceli vyšetrovať. Ostatné deti sa so mnou – ako „náboženským podivínom“ a sirotou, ani nebavili. Po mojom otcovi mi ostala iba táto malá vec,“ vytiahol svoj krížik, „a po matke zas krátka modlitbička k Presvätej Panne, ktorú mi ako malému chlapcovi hovorievala.“

„A vaša mama sa k nej modlila?“

„Áno.“

„Ale prečo?“

„Kresťania veria, že tí, čo ich predišli do neba, im môžu nejakým spôsobom pomáhať, keď sa k týmto svätcom modlia a prosia ich o pomoc, či radu. Navyše, Mária bola matkou samého Boha.“

Cisár prikývol. „Chcem Vám poďakovať, že ste mi to povedali,“ zhrnul napokon Konštantín. „Myslím... že som príbeh vašej rodiny potreboval počuť... vzhľadom na neľahké rozhodnutie, ktoré som sám učinil.“

„Dobre, takže plán útoku na opevnený Rím je takýto,“ začal Octavianus pred svojou malou jednotkou. „Nemôžeme len tak preliezť múry a vziať mesto útokom, ako to bolo v prípade Verony. Na to sme príliš

oslabení. Musíme Maxentia oklamať. Musíme ho prinútiť, aby sám vliezol do našej pasce.“

„Ako, pane?“

„Medzi bojiskom, ktoré vybral Konštantín, a Rímom je rieka Tiber. Brehy spája len jeden veľký narýchlo postavený most. Volajú ho Milvijský most a sú to vlastne dlhé a široké rady člnov plávajúcich na vode, na ktorých sú uložené pospájané drevené dosky. Veľmi primitívne, ale na účely armády postačujúce. Maxentius ho postavil, aby cezeň mohol prepraviť menšie „uvítacie“ jednotky. Konštantín ale chce, aby sa na náš breh dostala čo najväčšia armáda nepriateľa – a spolu s ňou aj sám proticisár. V skutočnosti ide len o neho, o nič a nikoho iného. Veríme, že ak ho dostaneme, jeho armáda už nebude mať viac dôvod proti nám naďalej viesť boj. To najdôležitejšie: cisár vyláka nepriateľa von spoza hradieb až na náš breh na oko veľmi nevýhodným postavením. Takým, akému by žiaden generál neodolal – nechá svoju armádu v neďalekom údolí, aby to vypadalo, že nepočíta s Maxentiovým náhlym prepadom z príľahlých kopcov. My, čo sme tu, však budeme mať inú úlohu, než bojovať s armádou: my máme zabiť proticisára. ZA KAŽDÚ CENU! Musí sa nám to podariť na prvý pokus, pretože druhú šancu už nikdy nedostaneme. Teraz mi každý z vás osobne zaprisahá na svoju vlastnú česť, že urobí všetko pre to, aby sme svoju úlohu splnili. Vojaci chodili jeden po druhom pred Octaviana a opakovali mu slová prísahy. „Posledná otázka,“ povedal veliteľ napokon, „už ste si namaľovali nové symboly na svoje štíty?“

„Áno, pane!“ odpovedali jednohlasne.

Navečer si centurion sadol pred svoj štít a bielou farbou naň namaľoval veľký kríž. Úpenlivo naň hľadel. Nevedel, ako to celé dopadne. Predpokladal, že Konštantín bude so svojim vojskom v údolí pobitý skôr, než rozvinie svoje nové zlatými niťami pretkané zástavy. Ale je pravdou, že Boh už jeden veľký zázrak urobil, možno sa postará aj o druhý. Možno. Nech už to dopadne akokoľvek, niečím si bol predsa istý: Maxentius zajtra zomrie. Aj keby mal za ním Octavianus napochodovať až do jeho paláca.

Vtom si na niečo spomenul, spod postele vytiahol malé vrecúško, z ktorého vypadol jeho krížik. Koľkí jeho predkovia ho už pred ním nosili v podobných situáciách! Uvažoval, či si ho zavesiť na krk. Nakoniec schoval malý kus železka späť do vrecúška. Pošle ho poľnou poštou domov, pre syna. Nechcel si to pripustiť, ale na jazyk sa mu drala nepríjemná myšlienka – možno je to tá jediná vec, čo Tibériovi po ňom

zostane. A aj Figara podaruje tomu armádnemu úradníčkovi, čo sa mu kocúrik vždy tak páčil. Cítil, že je to tak, z akejsi záhadnej príčiny, správne.

#

Armáda sa ešte za hlbkej noci usadila v údolí, avšak Octavianova malá jednotka si našla postavenie na jednom z kopcov, odkiaľ mala dobrý výhľad na most. Bežní vojaci o niekoľkočlennom komande pripravenom popraviť Maxentia ako ani o celkovom pláne nič netušili. Prísne zachovávať maximálne utajenie plánu bolo potrebné kvôli všadeprítomným špehom, ktorí budú zaiste referovať o Konštantínovej „trestuhodnej ľahostajnosti.“ Centurion si v mysli ešte raz premeriaval terén. Videl celú bitku, kde bude kedy stáť, čo bude kedy robiť, opakoval si každý krok, každý pohyb, znova a znova, ako divadelný herec pripravujúci sa na záverečnú scénu predstavenia. Maxentia budú celý čas strážiť jeho prétori. Treba ich odľákať, zamestnať, nech na svojho chránenca v chaose bitky zabudnú. To zaisťí prvá skupina centurionovho oddielu. On sám sa potom s druhým oddielom priamo vrhne na proticisára. Odzadu, alebo zo slepého uhla. Pôjde mu rovno po krku, nech je to čo najrýchlejšie a nech je hlavne ISTÉ, že je nadobro po ňom.

Zazneli trúby, signál, že nepriateľ zahájil postup a začal prekračovať most. Všetci šli po drevenej stavbe, pretože rieka bola mohutná a nebezpečná. Octavianus to zo skrytého postavenia, niekoľko kilometrov od hlavnej časti svojej armády, dobre videl. Scéna ho moc nevzrušila – podobných už videl vo svojom živote veľa – aj keď bol niekde hlboko v duši zvedavý, ako dlho Konštantínové vojská asi vydržia. Cisárovi predné voje padli pred presilou pomerne rýchlo. Zlé znamenie.

Čierna lavína sa znenazdajky hrnula na Konštantínove postavenia. Jeho vojaci sa ale držali. Zatiaľ. Pravá strana sa už kolísala, ale cisár pribehol aj so svojimi prétoriánmi a požiar zahasil. Niekoľko prekvapivých manévrov zľava a Konštantínovi sa podarilo obklúčiť a poškodiť nepriateľa natoľko, že sa ten musel o pár kilometrov stiahnuť.

„Lepšie než gladiátorský zápas,“ zamrmal jeden z Octavianových chlapov. On sám sa však neustále hľadel smerom na most, čakal, kedy sa objaví proticisár. Musí byť pokojný, nesmie znervóznieť. Čakanie je hlavnou náplňou práce vojaka. Na Milvijskom moste bolo plno mužov,

koňov, vybavenia a vojenských záprahov. Zdalo sa však, že drží pevne. „Prekvapivo dobrá stavba,“ zahundral si centurion.

Dvihol sa vietor. Dole pod ním sa plne rozvinuli zástavy s Kristovou tvárou a krížmi. Tvorili celý rad, jednu veľkú pestrofarebnú stuhu dlhú niekoľko kilometrov, cez celú šírku vojska. Dobre vedel, že nech už to celé dopadne akokoľvek, toto je začiatok novej doby. Jeho predkovia ani nesnívali o tom, že sám cisár raz pôjde pod zástavami kresťanského Boha. Vojská zatiaľ narážali jedno na druhé a – napodiv – „kresťanská armáda“ si viedla naozaj dobre, napriek svojmu zlému počiatocnému postaveniu, kým nepriateľ mal neustále problémy s presunom vojakov. A ten najväčší zádrh bol priamo na moste: ten bol beznádejne upchatý, vojaci tam narážali jeden do druhého, kone erdžali a nechceli ísť, dokonca sa tam prevrátil akýsi voz. Zopár nešťastníkov už unášal prúd vody.

Aké len bolo zvláštne pozorovať tie dva druhy chaosu: bitku, kde sa vojská jednotlivo premiešavali, vlnili sa, približovali sa k sebe a potom od seba odskakovali, ako keby spolu hrali jednu veľkú partiu šachu. A postup nepriateľa, ktorý sa upchal niekde pred vchodom na drevený most, zhora stláčaný nohami, kopytami a kolesami vozov a zdola zas nebezpečne stúpajúcou a prudkou riekou.

„Pekná šarvátka, ale čo Maxentius?“ spýtal sa jeden z Octavianových vojakov.

„No práve... kryse sa nechce z nory,“ odvetil veliteľ. „Do čerta, to je zlé. Ak ten zbabelec nenapochoduje von, tak celý plán rozsype.“ Napokon tíško dodal: „Pomôž, Bože.“

Konštantínovi sa ako zázrakom podarilo prebiť sa na výhodnejšie postavenie. Niekoľko vln nepriateľa odrazil, niekoľko zničil, iné zahnal. Ale Maxentia stále nebolo. Teraz postupoval bez vážnejšieho odporu. „Spomaľte trochu,“ kričal Octavianus na opancierovaný dav, ktorý ho nemohol počuť, „inak budete pri moste skôr, ako Maxentius zistí, že sa niečo deje. Potom sa spoza hradieb Ríma nevypotáca už vôbec!“

Vtom sa však začal most uvoľňovať. Vypadalo to zvláštne, akoby sa tam tvoril akýsi koridor. Polovica vojska sa tísila na jednu stranu, druhá na druhú a v strede sa podarilo vytvoriť úzky pás na prechod. „Čo sa to tam deje?“ zahundral jeden z Octavianových mužov, no hneď v zapätí dostal odpoveď. Na scéne sa objavili proticisárovi prétori a medzi nimi sám Maxentius, celý v zlatej zbroji, okázalosti, akou sa prezentujú len tyrani. Chvála ti Bože – pomyslel si centurion. „Prišla naša chvíľa,“ povedal, „podme vykonať to, pre čo sme sem prišli,“ a ihneď sa rozbehol

prikrčený dole z kopca. V ruke držal len oštep, štít by mu prekážal v rýchlosti. Všetci jeho vojaci mali len meče, alebo oštepy. Dobre vedeli, že idú na takmer istú smrť.

Na chvíľu stratili svoj cieľ z dohľadu, to keď prechádzali zalesnenou oblasťou na druhej strane kopca, no zostúpili nižšie a čoskoro opäť zazreli nepriateľských prétorov. Bitka na protiláhlej strane medzi armádami dvoch cisárov prestávala byť nečitateľnou a pomaly sa utvárali dve jasné línie. Akurát, že Konštantín sa – snáď s Božou pomocou, inak si to Octavianus nevedel vysvetliť – prebil so svojho zlého postavenia a zatlačil nepriateľa niekoľko kilometrov späť, smerom k mostu. „Maxentius prišiel na scénu, aby svojich povzbudil a motivoval,“ zahlásil centurion svojím mužom. „Keď bude chaos dostatočne veľký, bude proticisár najviac zraniteľný. Vtedy po ňom vybehneme.“

Konštantínov tlak začínal byť v tejto fáze bitky už značne silný a najmä ľavej strane nepriateľovho postavenia hrozilo, že sa zrúti. To by znamenalo faktické obklúčenie a zničenie všetkých vojsk, ktoré sa cez most dostali na Konštantínovu stranu brehu. A presne tam dorazil aj Maxentius aby povzbudil svoje upadajúce jednotky.

Octavianus so svojimi mužmi stále pozoroval bitku len zo vzdialenejšieho miesta. MUSÍ dostať Maxentia, ale chce to načasovanie. Je to ako lov líšky. Čakať s natiiahnutým lukom aj niekoľko dlhých sekúnd, pozorovať zviera, každý pohyb jeho svaly. A šíp vypáliť, až keď si je lovec úplne istý, že líšku zasiahne. Čas ešte neprišiel.

„Ľavá strana nepriateľa padla!“ zahlásil vzrušene jeden z Octavianových mužov. Maxentiovi vojaci začali neusporiadane utekať, aby nepadli do obklúčenia, a spolu s nimi aj sám proticisár, ktorý sa dostal do nezávideniahodnej situácie: vypadalo to, že ho chcú ušlapať vlastní chlapi. „Podme, ideme!“ zavelil Octavianus, „zapletieme sa do nepriateľových radov a dostaneme toho sviniara.“

Octavianus bežal pár metrov pred svojimi mužmi. Okolo nich boli utekajúci nepriatelia. Nikoho a nič si nevšímal, len muža v zlatom zbroji. Postupne sa predierali vpred. Nepriateľovi vojaci utekali ako laň pred levom a vôbec nevnímali, že je v ich radoch malá Konštantínova jednotka. Octavianus sa dostal na dohľad Maxentia. Bol niekoľko metrov za jeho chrbtom. „Už mi neujdeš,“ hovoril si, „už mi neujdeš.“ Zlaté brnenie proticisára sa lesklo v žiarivom slnku. Centurion si uvedomil, že dobrá polovica jeho vlastných vojakov zo skupiny už bola pobitá a ďalší práve súperili o svoje životy a upúťovali pozornosť masy nepriateľov.

Pod nohami zacítil, že sa z mäkkej zeme dostal na drevené dosky. Je na moste! Musí sa dostať ešte bližšie, na hod oštepom má len jeden pokus. Ale musí to byť rýchlo, za bránami mesta by ho v uličkách mohol stratiť už nadobro. Už bolo pred ním len niekoľko chlapov a pred nimi Maxentius. Mal ho na muške. Teraz, teraz ho zasiahne! Načiahol sa a hodil oštepom prudko do oblúku. Oštep najprv letel jemne hore ponad hlavy vojakov a prétorov, potom začal klesať presne na proticisára, už už, skoro...

Vtom sa však časť dreveného mosta prepadala do vody a spolu s ňou aj Maxentius so svojimi najvernejšími. Oštep by ho bol určite zasiahol, ale takto ho ani neškrabol a dopadol opodiaľ. „Tá prekliata krysa, krysa jedna prekliata!“ nadával Octavianus, snažiac sa predierať do miest, kde bol pred chvíľou proticisár. Musí skočiť za ním do vody, utopí ho! Musí ho za každú cenu dostať, Maxentius nesmie tento deň prežiť!

„Cisár Maxentius vo vode!“ ozvalo sa z nepriateľskej strany. „Zachráňte ho niekto, zachráňte!“ Množstvo vojakov z protiláhlého brehu naskákalo do mohutného a silného riečiska, ale plávalo sa im ťažko a prúd ich odnášal ďaleko. Octavianus smeroval k strane mosta, kde sa proticisár prepadol do vody, kútikom oka však zrazu zazrel malý čierny, podlhovastý objekt. Šíp! V boku zacítil ostrú pichľavú bolesť. Preletela jeho dobytým a doškrabaným telom ako blesk. Prišlo mu slabo a na chvíľu akoby strácal vedomie. Padol na kolená, ale podarilo sa mu opäť vstať, aj keď to trvalo celú večnosť. Musí pokračovať, musí zabiť Maxentia. Slúbil... na svoju rodinu to slúbil. Chytil šíp trčiaci z jeho brnenia a zlomil ho. Hrot ostal naďalej zabodnutý v jeho mäse. Keby sa pokúsil odstrániť šíp celý, mohol by od bolesti a slabosti zamdliet... Vtom ho však zasiahol ďalší šíp, kúsok vyššie. Zvalil sa na zem, ale stále sa aspoň snažil šmýkať po bruchu smerom k rieke. Pomaly. Pomaly, ale iste. Krv z neho čurčala ako z porazeného prasata. „Cisár Maxentius nedýcha, bol príliš dlho pod vodou! Nedýcha! On, on... asi je mŕtvy. Náš milovaný Maxentius je MŔTVY!“ ozývalo sa s nárekom z nepriateľskej strany. „Chvá-la ti B-ože,“ zahundral centurion, ktorému už z úst tiekla krv, zle sa mu hovorilo a pred očami sa mu zahmlievalo. Chcelo sa mu spať. A tá zima! Aká mu je len strašná zima. „Úlohu sme sp-splnili.“ Zrazu sa mu pred očami mihla tvár jeho milovanej Laurentie a drahého Tibéria. Usmial sa. Hlava mu nekontrolovateľne padla na dosky mosta.

A Octavianus Claudius vydýchol naposledy.